

GMINNE NOWINY

Kwartalnik Gminy Lipnica Wielka
www.lipnicawielka.pl

Exemplarz bezpłatny
Grudzień, Nr 3 (835)/2020

ORAWA Z NIEPODLEGŁĄ 1918 - 1924

*Z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia
składamy Państwu serdeczne życzenia
wszelkiej pomyślności, niepowtarzalnej atmosfery,
ciepła oraz obfitości wszelkich dóbr.*

*Niech Boża radość i pokój Świąt Bożego Narodzenia,
poczucie prywatnego i zawodowego spełnienia
towarzyszą Państwu przez cały Nowy Rok.*

Przewodniczący Rady
Gminy Lipnica Wielka
mgr Andrzej Karkoszka

Wójt Gminy
Lipnica Wielka
mgr Mateusz Lichosyt

Spis treści:

Uczczenie 11 listopada w Gminie Lipnica Wielka ..3	3
Cześć pamięci lipnickich bohaterów	4
Ostatni opłatek Mików w Lipnicy	4
Z archiwum księgozbioru Ks. Władysława Pilarczyka Pasterka na włoskim froncie (1915 r.)	5
Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na wspólnej Orawie	7
Dzieje osadnictwa wołoskiego w Lipnicy Wielkiej poprzez wybudowanie wiat turystyczno- rekreacyjnych.....	7
Tworzenie i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz modernizacja oznakowania przy ścieżkach rowerowych w Gminie Lipnica Wielka	8
Sportowa Polska – Edycja 2020	8
Fundusz dróg samorządowych w 2020 roku	9
Gmina Lipnica Wielka w 2020 roku dzięki dofinansowaniu z Funduszu Dróg Samorządowych zrealizowała dwa ważne przedsięwzięcia inwestycyjne.....	9
Zimowe utrzymanie dróg w Gminie Lipnica Wielka	10
Odeszła od nas Emilia Jasiura	11
XXII Gminne Dożynki - Święto Chleba	12
Stawiamy pierwszego Anioła Niepodległości i dzielimy się chryzantemami	13
Realizacja projektu „Aktywny Senior 2”	13
Postawiliśmy serca na nakrętki	14
Kampania edukacyjno-społeczna pt. „Plastik nie do pieca – piec nie do plastiku”	14
Razem przeciw przemocy Ważne! Zmiana przepisów Prawa z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	15
Raport po spisie rolnym PSR 2020	15
Poznaj swoje możliwości zawodowe – weź udział w bezpłatnym projekcie	16
Apel i podziękowanie mieszkanki - walka z koronawirusem	16
Odzyskanie Niepodległości	17
Promocja tomiku wierszy Roberta Kowalczyka „Lustro – Zradło”	17
Tegoroczne mikołajki w Zespole Orawa w Chicago	18
Orawski Festiwal Literacki	18
Goście na Orawie - Audiowizualne przedstawienie Górali Polskich i ich kultury - Projekt realizowany przez Związek Podhalań w Polsce.....	19
Dyplom Małego Czytelnika	19
Przerwa na czytanie.....	19
Jak przystąpić do projektu?	20
Nowy quest w naszej gminie	20
Sukces lipnickich poetów	21
Zakup nowości wydawniczych dla Gminnej Biblioteki Publicznej	21
„Balladyna” – Narodowe Czytanie	22
Orawski akcent na Wiktorówkach	22
„Pod rękę z Orawskimi Bohaterami - projekt edukacyjny”	23
Działalność lokalnie w Lipnicy Wielkiej	23
Widowisko filmowe „Orawskie chodniki Emila Miky” w ramach projektu „Etno Polska 2020”	24
Jako to dawni w adwincie dziwyki chłopca przepowiadaniem sukaly	24
Pilotażowy projekt „Odkrywam Małopolskę”	25
Dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne	25
25 nowych tabletek w Szkole Podstawowej nr 1 im. Świętej Królowej Jadwigi	25
Udział w akcji edukacyjnej „Łączy nas krew, która ratuje życie”	26
Wycieczka klas I-III do Zakopanego	26
Ślubujemy tobie szkoło!	27
Wycieczka do Oświęcimia, Wadowic i nad Jezioro Mucharskie	28
Bieg wschodzącego słońca na Babią Górę	28
Orawski Duathlon Niepodległościowy	29
Derby młodzików.....	29
XII memoriał Grzegorza Wesołowskiego	30
Święci o wyjątkowej zimie 2021 r.	31
Runda jesienna zakończona	32
„Podróż do przeszłości”	33
Pustać.....	35

*„Nie bójcie się!
Oto zwiastuję wam radość wielką,
która będzie udziałem całego narodu:
dziś w mieście Dawida narodził się wam
Zbawiciel,
którym jest Mesjasz, Pan”*

Łk 2, 10-11

Z okazji Świąt Narodzenia Pańskiego,
podczas których zatrzymujemy się nad niepojętą tajemnicą Bożej miłości,
składamy życzenia głębokiej radości, pokoju i nadziei.
Niech narodzi w Betlejem Chrystus obdarzy Was swoim błogosławieństwem,
niech napełnia Wasze serca otuchą
i niech roztacza nad Wami opiekę w całym Nowym Roku.

Życzą duszpasterze parafii
Św. Łukasza Ewangelisty w Lipnicy Wielkiej
Ks. Proboszcz Jerzy Bargiel
Ks. Michał Kwiecień
Ks. Bartłomiej Małek

***„Chrystus nam się narodził,
pójdźmy złożyć Mu pokłon”.***

Jest taka noc, na którą człowiek czeka
i za którą tęskni.

Jest taki wyjątkowy wieczór w roku,
gdy wszyscy obecni gromadzą się przy wspólnym stole,
Jest taki wieczór, gdy gasną spory, znika nienawiść...

Wieczór, gdy łamiemy opłatek, składamy życzenia...

To noc wyjątkowa... Jedyna... Niepowtarzalna...

Noc Bożego Narodzenia...

Życzę, aby przez ręce Matki Najświętszej,
spłynęły od Bożego Dzieciątka najobfitsze łaski
dla wszystkich mieszkańców Lipnicy Wielkiej.

Ks. Andrzej Pawlak, proboszcz
parafii św. Jadwigi Królowej.

UCZCZENIE 11 LISTOPADA W GMINIE LIPNICA WIELKA

11 listopada w naszej gminie obchodziliśmy rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę, w niezwykle ważnym dla nas roku 100-lecia przyłączenia części Orawy do niepodległej Polski. Z uwagi na panującą sytuację epidemiczną w kraju, obchody w tym roku miały charakter symboliczny, skromny, a przez to jakże wymowny. Rozpoczęto je Mszą Świętą w intencji Ojczyzny, w Parafii pod wezwaniem św. Łukasza Ewangelisty, odprawioną przez ks. Wikariusza Bartłomieja Małka. Po Mszy Świętej Pan Wójt Mateusz Lichosyt, Zastępca Wójta Pan Jakub Dyrzc, Sekretarz Pan Jan Kuliga oraz Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 2 im. Józefiny i Emila Mików Pani Edyta Mikłusiak w miejscach pamięci złożyli kwiaty i zapalili znicze.

fotoreportaż: E.M.

CZEŚĆ PAMIĘCI LIPNICKICH BOHATERÓW

Wójt Gminy Lipnica Wielka Mateusz Lichosyt w związku z obchodami 100. Rocznicy włączenia części Orawy do niepodległej Polski i zbliżającym się Świętem Zmarłych uczcił pamięć zasłużonych Lipniczan, których służba i poświęcenie przyczyniły się do odbudowy państwowości polskiej i zjednoczenia z ojczyzną części Górnej Orawy. Na ich grobach umieszczono flagę Polski oraz proporzec z logiem „Orawa z Niepodległą”. Osoby te to działacze niepodległościowi z lat 1918-1924, część z nich została odznaczona Krzyżem i Medalem Niepodległości.

Zasłużeni Lipniczanie, działacze niepodległościowi, spoczywający na naszym cmentarzu to: Piotr Borowy, Maria Zwołańska Machayowa - mama ks. Ferdynanda Machaya, ks. Karola Machaya i Józefiny Mikowej; Ignacy Fitak, Wiktor Jędrus, Ignacy Lach, Karol Ratułowski, Rozalia Ratułowska, Franciszek Surowczyk, Franciszek Lichosyt - Matus.

Na cmentarzu Salwatorskim w Krakowie natomiast oddano cześć ks. Infułatowi Ferdynandowi Machayowi, księdzu Karolowi Machayowi, Józefinie Mikowej, Eugeniuszowi Machayowi oraz profesorowi Eugeniuszowi Romerowi. Na cmentarzu Rakowickim w Krakowie profesorowi Waleremu Goetelowi, profesorowi Władysławowi Semkowiczowi oraz profesorowi Kazimierzowi Roupertowi. Na Pęksowym Brzysku w Zakopanem Kazimierzowi Przerwie Tetmajerowi, Władysławowi Orkanowi i Juliuszowi Zborowskiemu.

Cześć ich pamięci.

(rob)
fot: KB

OSTATNI OPŁATEK MIKÓW W LIPNICY

Był styczeń 1939 roku. Lipnica Wielka pokryta zamrażającym puchem śniegu. W oknach chałup migotała lekka, złota poświata. Z gór do doliny schodził wieczór. Spokojny, błogi, świąteczny. Wydawało się wtedy, że pozostanie tutaj na zawsze.

Do Domu Ludowego schodzą się lipniczanie, z góry z dołu, od Kudzi i z Murowanicy, jedni niosą lampasy, kobiety otulone w odzieżacki, ktoś podjechał saniami, jeszcze słychać echo srebrnego dzwonka zawieszonego u szyi konia.

Wszyscy zmierzają na opłatek przygotowany przez Towarzystwo Szkół Ludowych i Związek Górali Spisza i Orawy. Spoza miejscowości widać państwo Kuśnierzów – sędziów, z samej Lipnicy był ksiądz Karol Machay, przedstawiciele Straży Granicznej, nauczyciele i kierownicy szkół i oczywiście członkowie stowarzyszeń.

Panuje gwar. Rozmowy, uśmiechy, powitania, zza sceny dobiega odgłos strojonych instrumentów. Panowie z ludem – jak to miło - zgoda pomiędzy wszystkimi.

I naraz cisza. Wymowna, jakby zatrzymała czas, zawieszona między orawskimi wspomnieniami. Przemawia Józefina Mikowa, prezes obydwu stowarzyszeń. Mówi, że potrzebna jest wśród mieszkańców jedność. Ta dzisiejsza zgoda, gdy wspólnie łamiemy się opłatkiem, jest konieczna dla nas wszystkich, dla dobra całej Lipnicy. Zadumana, pełna troski twarz Józefiny, jakby testament pozostawiony potomnym.

A później znowu wesoły gwar, uściski, życzenia, winszowanie. Wszystko wygląda teraz jak na szklanym obrazie, jak gdyby nigdy nic zmienić się nie miało. Kontury pamięci mają tylko orawskie barwy.

Te miłe pogawędki przerywa Emil Mika. Zaprasza wszystkich na koncert kolęd i pastorałek lipnickich. Na scenę wychodzi zespół „Orawiaczy” i chór. Zebrani pewno usłyszeli tę zapisaną w notatniku Emila pastorałkę:

*A my się pobiermy wartko z wieczora
I podźmy zaśpiewać Panu do dwora
Pójdźcie wielcy, podźcie mali
zeby nom tam wiynicy dali
....kolynda*

Potem na scenie wystąpił inżynier, geodeta Kuchar. Przedstawił sztukę własnego autorstwa „Jak to ludzie chodzą do lekarza na wsi”. Przepiętna sala wybuchła śmiechem i wesołością. Może ktoś z obecnych wcale się nie uśmiechał. Myślał zadumany o ludzkiej naturze. Obłudzie, która jak siarczasty mróz ścisną człowiekowi serce i wcześniej czy później ścisnie na śmierć. Puste uśmiechy, zimny uścisk dłoni i słowa jak kamienie rzucone w wodę. Kiedy się rodzi zło i jak kielkuje, jak owładnie umysłem i myślą? To nic, że Kuchar teraz się uśmiecha, kłania nisko i czeka na oklaski, jego płomienne oczy mają w sobie zatracenie. Ten niemiecki szpieg, przyszedł oprawca Józefiny, w rzeczywistości nie istnieje, w nim już dawno umarł człowiek.

W Domu Ludowym świąteczna atmosfera. Wszyscy śpiewają kolędę „Bóg się rodzi”. Jeszcze przemawia były wójt Pakos i sołtys Karol Ślęzak. Ostatni opłatek Mików w Lipnicy kończy się późnym wieczorem. Ale tak naprawdę tamta chwila unosi się lekko w mroźną, styczniową noc i jak gwiazda betlejemka, taka daleka i taka niezmiernie bliska, rozświetla niebo nad Lipnicą w każde Boże Narodzenie.

Tekst napisany na podstawie relacji z opłatka w Lipnicy Wieckiej zamieszczonej w „Gazecie Podhala” Rok IV nr 9 – 1939 r.

Robert Kowalczyk

Zima na Orawie. Zdjęcie ze zbiorów wnuczki Eugeniusza Sterculi z Budapesztu, najprawdopodobniej, zostało zrobione przed 1914 rokiem

Z ARCHIWUM KSIĘGOZBIORU Ks. WŁADYSŁAWA PILARCZYKA

PASTERKA NA WŁOSKIM FRONCIE (1915 R.)

Dnia 19 grudnia 1915r. po południu koło godziny trzeciej zbliżałem się do komendy III batalionu 57 pułku tarnowskiego na włoskim froncie. Śnieg padał gęstymi i dużymi płatkami. Po serpentynach górskich stąpało się jak po grubych i miękkich dywanach. Na tym odcinku frontu, a był to odcinek Plöcken w Karyntii - Włosi wszędzie zaglądali z góry Cellon: droga do pozycji austriackich była zakryta wysokim i gęstym parawanem sztucznym, sporządzonym z liściastych gałęzi krzaków i drzew. Przechadzka za tym parawanem była mimo to zawsze pełna emocji, bo gwizdki kul karabinowych orzeźwiały człowieka i przyśpieszały kroku. Kroczyło się zawsze w żywym tempie.

Po takiej przechadzce półtoragodzinną stanąłem przed zgrabnym budynkiem komendy III batalionu 57 pułku na górze Freikofel. Przybyłem do rodaków z Tarnowa po raz pierwszy. Komendantem batalionu był major Papaczek, człowiek bardzo dziwny, ale dobry żołnierz. Słynął szczególnie w całej 94 dywizji z oryginalnego nastawienia do księży. Ale mimo jego dziwactw powszechnie go lubiano.

Gdy mię wysłano, do 25 brygady górskiej, do której i należał batalion

tarnowski, mój przełożony polowy przestrzegł mię, że major Papaczek może mię łatwo wyrzucić. Wszedłem zatem na ciemny korytarzyk komendy zaciękawiony i na wszelkie możliwości przygotowany. Ledwie zrobił kilka kroków w ciemnościach, usłyszałem krzykliwy głos: do stu tysięcy pieronów! Kto się tu płacze? - Nie wrzeszcz, jak ci nic nikt nie robi - odpowiedziałem. - A to kto się waży tak mi odpowiadać? Ja jestem komendant batalionu, major Papaczek! - Źle się zaczyna nasza znajomość

-pomyślałem, ale opanowawszy się szybko, rżnąłem: P. majorze! Kapelan polowy, ks. F Machay melduje się posłusznie jako kapelan 25 brygady górskiej. - Poco się tu ks. przywłókl, ja księdzka nie potrzebuję. P. majorze, melduję posłusznie, ja nie przybyłem do p. majora, lecz do moich rodaków, którzy pod jego sławną komendą pełnią zaszczytną służbę na polu chwały. Pragnąłem ukłonić się p. majorowi, jako gospodarzowi tej góry, nim ruszę do rowów strzeleckich, by tam przywitać się z jego dzielnymi żołnierzami, moimi rodakami. - Ależ tam strzelają, i ks. może nie wrócić. - Wielka rzecz, to nie wróć. Czy to ja będę pierwszy? Do widzenia p. majorze. - Nie puścił mię samego, lecz dał mi za przewodnika podoficera.

Front na Freikoflu przedstawiał wówczas olbrzymi labirynt tuneli śnieżnych. Murowane i cementowane okopy tonęły w lodzie i skrzącym śniegu. Zwiedzanie pozycji nie należało do przyjemnych, trzeba było być bez przerwy zgięty w niskich tunelach. Rzecz jasna, że żołnierze ucieszyli się niezmiernie na widok swojego księdza. Prosiłi i błagali wszyscy, bym przyszedł odprawić pasterkę. Przyrzekłem-żegnano mnie więc wszędzie radosnym: „do widzenia we wilię”. Gdy się p. major Papaczek dowiedział, o moich zamierzeniach odprawienia pasterki na Freikoflu - oficerowie mu bowiem donieśli telefonem o moich rozmowach z żołnierzami - zapalał strasznym gniewem. Przywitał mnie wyrzutami, że mu religijnymi buntami zakłócam spokój w obliczu nieprzyjaciela i że on nie może na to pozwolić, by w oddaleniu 30-40 metrów odprawiano nabożeństwo i narazono batalion na ewentualne ciężkie straty w ludziach, jeżeli by Włosi rzucili np. bombę do zgromadzonych tłumów żołnierzy -Zresztą - kończył -- do żydów i innych wyznań nie przychodzi żaden duchowny, „ja chcę być sprawiedliwym i nie zgodzę się na to, by dla katolików odprawiono nabożeństwo. - Widząc niebylejaki upór u p. majora, wystrzeliłem z największej armaty: -Melduję posłusznie, p„ majorze, że nie omieszkać donieść moim i jego najwyższym władzom wojskowym, jak p. major dba

o bezpieczeństwo swoich żołnierzy, ale ponieważ moim obowiązkiem jest dbać o bezpieczeństwo i spokój duchowy żołnierzy, melduję posłusznie p. majorowi, że idąc za rozkazami Jego Cesarzowskiej Mości, i spełniając obowiązek kapelana polowego, pasterkę na Freikoflu u p. majora muszę odprawić.

Długośmy sobie jeszcze docinali, nim doszliśmy do porozumienia i drobiazgowego ustalenia, o której godzinie i na którym miejscu odbędzie się nabożeństwo. Wzajemnymi ustępstwami uzgodniliśmy w końcu, że nie będzie pasterki ścisłej, lecz Msza św. w sam

roznamiętnić się zawsze dokuczliwymi choć dowcipnymi uwagami p. majora. Biedni żołnierze byli zmargoceni w wprost zropaczni. Boże Narodzenie bez kolęd, to wesele bez muzyki i śpiewu. Zanućcie sobie pod nosem, cichutko... -pożegnałem ich, zaczynając szybko Mszę św. : In nomine Patris. Ledwie rozpoczął, ku mojemu niemałemu przerażeniu usłyszałem cichy śpiew kolendy: „Wśród nocnej ciszy ... „ A niechże ich - pomyślałem, przerywając modły mszalne - ja im na odczepne, tak od niechcenia, byleby się ich pozbyć -powiedziałem: Zanućcie sobie pod nosem... a oni

za załatwioną ostatecznie. Żołnierze zaś wzięli moje milczenie za aprobatę, i jak tylko zakończyłem przemówienie -ktos w tyle stojący, zaintonował wdzięcznym basem: „W dzień Bożego Narodzenia...”. Śpiew w mig podchwycili wszyscy obecni, nie wyłączając nawet oficerów, i śpiewali rzewnie i uczuciowo, a równocześnie tak zdecydowanie, po męsku i melodyjnie, że p. major, który przedtem nie znał kolend polskich, jakby zapomniał języka w gębie i jakby mu ręce niespodziewanie zdrętwiały i nogi w ziemię wrosły, nie przeszkadzał w śpiewaniu. Serce mi wprost rosło z zadowolenia artystycznego, czy jakiegoś tam innego. W przyrodzie panowała grobowa cisza, której nie zamącały strzały armatnie i świsty kul karabinowych, ani ohydny ryk min lub trajkot karabinów maszynowych. Słońce prażyło, w kryształkach płatków śnieżnych, lśniły milionowymi światełkami, gałązkami buków i sosen obwisła bielusiękami kłociami świątecznymi, głązy kamienne lśniły w oddali paradą jakiejś rajskiej bieli, a z ust żołnierzy Polaków ptaszki w górę wylatywały i Jezusowi małemu przyspiewywały ... Cuda, cuda się działy wtedy na Freikoflu! - Gdy jednak przyszedł koniec i na te nieziemskie używania, p. major Papacek miał ochotę powiedzieć mi kilka słów dziarskich, ale zdobył się tylko na jedno słowo: „Umerhört”- niesłychane! – Co jest niesłychane? - zapytałem - Wszystko, co się tu dziś stało- odpowiedział. I wasz pobyt, kochany klecho - mein lieber Pfaff- i ten buntowniczy śpiew moich żołnierzy, który ukołysał mię w jakichś anielskich marzeniach nadprzyrodzonych. Za dwa tygodnie jedzie mój batalion na wypoczynek, niechże ksiądz przyjeżdża do Oberdrandbargu. Tam będziecie mogli śpiewać i śpiewać do syta. Niesłychane...niesłychane... w wielkim mrozie tym Polakom ptaszki w górę wylatują! Niesłychane... ale piękne!

*Ks. Ferdynand Machay
Zachowano oryginalną pisownię
Kalendarz Spisza i Orawy.
Rocznik 1938.
wybór tekstu: S. Kucek*

dzień Bożego Narodzenia o g. 10. Ołtarz sporządzono w oddaleniu jakich 150 metrów od okopów. Był śliczny mroźny dzień. Około 250 żołnierzy przebierało nogami na skrzypiącym śniegu. P. major Papacek co chwila im groził, że ich rozpędzi, jeżeli spokojnie stać nie potrafią. Tuż przed rozpoczęciem Mszy św. zjawiła się u mnie delegacja, bym im pozwolił śpiewać kolendy podczas Mszy św. -Czy wyście zwariowali -zapytałem. -- Włosi słyszają przecież każdy silniejszy szmer! To byśmy im dopiero pracę ułatwili głośnym śpiewaniem naszych kolend! -Proszę księdza -zaczęli mi tłumaczyć, gdy ci makaroniarze usłyszą nasze kolendy, tak zbaranieją z uciechy, że zamiast strzelać brawa nam bić będą i prosić byśmy dalej śpiewali. – Idźcie poproście p. majora. Nie ma głupich, to musi ksiądz sam z nim załatwiać, bo nas to by porąbał!!!!... Znając dziwactwo pana majora, nie miałem jakoś odwagi nawiązywać z nim nowej rozmowy i zamiast przygotowania,

to wzięli dosłownie. Udając skupionego w modlitwie, nie oglądałem się, ani się nie odzywałem, będąc szczęśliwym, że rozpocząwszy Mszę św. nie muszę sam interweniować i ciszyć żołnierzy, coraz bardziej rozśpiewanych. Zwracając się do żołnierzy przy „Dominus vobiscum” zauważyłem - mimo spuszczonego oczu - jak p. major rękami wymachiwał i groził. Lecz żołnierze (jak mi później opowiadali) za moim przykładem również pospuszczali pobożnie oczy, większa ich część przyklękała, i dalej nucili ... „czem prędzej się wybierajcie ... „ Ale to już nie było cichutko i pod nosem, lecz pół gardłem, a „przywitać Pana ... „ to już niektórzy śpiewali nawet całym gardłem. Gdy skończyli, odetchnąłem. P. major zmierzył surowym wzrokiem wszystkich obecnych,, pogroził im jeszcze kilka razy i zdawało się, że koniec śpiewaniu. Głosząc króciutkie kazańko po Ewangelii, ani słówkiem nie wspominałem o śpiewie, uważając sprawę

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I PRZYRODNICZEGO NA WSPÓLNEJ ORAWIE

05 sierpnia 2020 roku w wyniku przeprowadzonego zamówienia publicznego zawarta została umowa na roboty budowlane - wykonanie ścieżki rowerowej Przywarówka-Świerkówka o dł. 1180 mb oraz ścieżka rowerowa Rajsztąg o dł. 885 mb realizowane w ramach projektu nr PLSK.01.01.00-12-0176/17 pt. „Ochrona dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego na wspólnej Orawie”. Projekt realizo-

wany jest w ramach Programu Interreg V-A Polska –Słowacja 2014-2020 we współpracy z partnerami słowackimi Obec Bobrov, Obec Zubrohlava, Obec Rabčice z udziałem 85% dofinansowania do kosztów kwalifikowanych.

Wartość umowna na w/w zakres wyniosła 628.855,42 zł brutto. Przekazanie terenu nastąpiło w dniu podpisania umowy. Termin zakończenia prac ustalono na 31 października 2020 r.

W dniu 28 września dokonano odbioru ścieżki rowerowej Rajsztąg a w dniu 12 października 2020 r. odebrano roboty na ścieżce rowerowej Przywarówka-Świerkówka.

Na przełomie listopada/grudnia planuje się wszczęcie postępowania/ń na wyłonienie Wykonawcy/ów na budowę Muzeum Pasterstwa, renowację kapliczek oraz wykonanie pozostałych ścieżek rowerowych tj. ścieżki Rabczyce 1 i Rabczyce 3.

M. Polaczek

DZIEJE OSADNICTWA WOŁOSKIEGO W LIPNICY WIELKIEJ POPRZECZ WYBUDOWANIE WIAT TURYSTYCZNO-REKREACYJNYCH

Gmina Lipnica Wielka w 2020 roku zrealizowała projekt pod nazwą „Dzieje osadnictwa wołoskiego w Lipnicy Wielkiej poprzez wybudowanie wiat turystyczno-rekreacyjnych” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”:
Wnioskodawca: Gmina Lipnica Wielka
Wskaźnik dofinansowania: 63,63% kosztów kwalifikowalnych
Kwota dofinansowania: 119.639,00 zł (zgodnie z umową)
Całkowita wartość projektu: 207.177,50 zł

Cel operacji: Przedmiot operacji to budowa wiat turystyczno-rekreacyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, tj. stojaki na rowery, ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne osadnictwa kulturowo-historycznego. Wiaty usytuowane są wzdłuż szlaku osadnictwa ludności w Gminie Lipnica Wielka. Dzięki projektowi nastąpiła poprawa infrastruktury społecznej służącej kultywowaniu tradycji, aktywnego spędzania czasu wolnego. Poprzez zmodernizowane obiekty infrastruktury projekt przyczynia się do wzrostu popularności i atrakcyjności Gminy Lipnica Wielka i zachęca turystów i mieszkańców do jej odwiedzania i korzystania z położonych wzdłuż miejscowości wiat.

Równie ważny jest charakter informacyjny przedsięwzięcia, gdzie kultywowana jest pamięć osadnictwa wołoskiego.

M. Polaczek

Tworzenie i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz modernizacja oznakowania przy ścieżkach rowerowych w Gminie Lipnica Wielka

Gmina Lipnica Wielka zakończyła realizację projektu pod nazwą „**Tworzenie i rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz modernizacja oznakowania przy ścieżkach rowerowych w Gminie Lipnica Wielka**” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, **Poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”**

Wnioskodawca: Gmina Lipnica Wielka

Dofinansowanie w wysokości: 63,63 % kosztów kwalifikowalnych

Całkowita wartość inwestycji 124.414,33 zł brutto

Cel operacji:

Projekt zakładał budowę obiektów małej architektury ogólnodostępnej w postaci dwóch palenisk grillowych, czterech stołów do gry w piłkarzyki oraz modernizację i odnowienie oznakowania ścieżki rowerowej.

Infrastruktura turystyczna zlokalizowana jest w różnych częściach Gminy Lipnica Wielka przez co rozwija turystycznie w sposób zrównoważony. Paleniska grillowe i altana usytuowane są w miejscach najczęściej odwiedzanych przez turystów i mieszkańców, w wyniku czego nastąpiła poprawa infrastruktury społecznej służącej aktywnemu spędzaniu czasu wolnego. (Marysina Polana i Stadion w Lipnicy Wielkiej).

Inwestycja stworzyła warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji w Gminie Lipnica Wielka, dała możliwość integracji mieszkańców oraz turystów poprzez wspólne korzystanie z obiektów, przyczynia się do zwiększenia atrakcyjności obszaru i jego promocji, a poprzez to do rozwoju turystyki, nie tylko w naszej gminie, ale i na obszarze LGD Stowarzyszenia Przyjaznej Doliny Raby i Czarnej Orawy.

M. Polaczek

SPORTOWA POLSKA – EDYCJA 2020 1.762.240 zł

Ta liczba, a dokładnie kwota dofinansowania na remont hali sportowej przy SP nr 2 pojawiła się dzisiaj w długo oczekiwanym protokole naborów zadań w ramach programu „Sportowa Polska 2020”.

Mającą już za sobą lata świetności „Lipnicka Arena” niedługo odzyska swój blask dawny blask dając możliwość rozwoju sportowego naszym mieszkańcom. W ramach remontu przeprowadzone zostaną prace wewnątrz i na zewnątrz budynku dostosowując budynek do obecnych standardów!

Niezmiernie się cieszymy, że kolejne środki trafią właśnie do Lipnicy Wielkiej.

J. Dyrca

FUNDUSZ DRÓG SAMORZĄDOWYCH W 2020 ROKU

Gmina Lipnica Wielka w 2020 roku dzięki dofinansowaniu z Funduszu Dróg Samorządowych zrealizowała dwa ważne przedsięwzięcia inwestycyjne:

- Przebudowa drogi wewnętrznej w km 0+000.00 – 0+768.00 w miejscowości Lipnica Wielka, Gmina Lipnica Wielka
- Remont drogi gminnej nr 604603K w km 0+000 – 0+300 w miejscowości Lipnica Wielka, Gmina Lipnica Wielka.

M. P.

GMINA LIPNICA WIELKA W 2020 ROKU DZIĘKI DOFINANSOWANIU Z FUNDUSZU DRÓG SAMORZĄDOWYCH ZREALIZOWAŁA DWA WAŻNE PRZEDSIĘWZIĘCIA INWESTYCYJNE:

Przebudowa drogi wewnętrznej w km 0+000.00 – 0+768.00 w miejscowości Lipnica Wielka, Gmina Lipnica Wielka
Realizacja zadania, w szczególności polegała na wykonaniu:

krótki opis	Zakres robót:
Przedmiotem inwestycji jest przebudowa drogi wewnętrznej działki ewidencyjne 12443, 12415, 9287 w km 0+000.00-0+768.00 w istniejącym pasie drogowym poprzez wykonanie nawierzchni jezdni, poboczy umocnionych destruktem, korytek betonowych	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykonanie nawierzchni jezdni w przekroju: <ul style="list-style-type: none"> ▪ drogowym, ▪ wykonanie umocnionych poboczy, ▪ wykonanie korytek betonowych, ▪ wykonanie elementów bezpieczeństwa ruchu: ▪ oznakowanie pionowe, ▪ rekultywacja terenu
Całkowita wartość przedsięwzięcia	577 829,98 zł
Wysokość dofinansowania z FDS (49,99%)	288 914,00 zł

Remont drogi gminnej nr 604603K w km 0+000 – 0+300 w miejscowości Lipnica Wielka, Gmina Lipnica Wielka
Realizacja zadania, w szczególności polegała na wykonaniu:

krótki opis	Zakres robót:
Przedmiotem inwestycji jest remont drogi gminnej nr 604603K w km 0+000 - 0+300 w miejscowości Lipnica Wielka. Długość odcinka 300 mb.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ wykonanie nawierzchni jezdni w przekroju: <ul style="list-style-type: none"> ▪ drogowym, ▪ wykonanie umocnionych poboczy, ▪ wykonanie korytek betonowych, ▪ wykonanie elementów bezpieczeństwa ruchu: ▪ oznakowanie pionowe, ▪ rekultywacja terenu
Całkowita wartość przedsięwzięcia	188.895,41 zł
Wysokość dofinansowania z FDS (49,99%)	88.730,00 zł

ZIMOWE UTRZYMANIE DRÓG W GMINIE LIPNICA WIELKA

Do wiadomości mieszkańców przekazujemy informacje dotyczące osób zarządzających i nadzorujących zimowe utrzymanie dróg:

DROGI GMINNE sezon 2020/2021

Standard odśnieżania: standard III - 5,655 km, standard V - 1,81 km, standard VI - 45,969 km

Koordinatorami zadań związanych z utrzymaniem dróg gminnych na terenie gminy Lipnica Wielka ze strony Zamawiającego są:

Sołectwo Murowanica – sołtys Franciszek Pindziak, tel. 530 730043,

Sołectwo Centrum – sołtys Jan Kwak, tel. 609 098 147,

Sołectwo Skoczycy – sołtys Marek Kościelak, tel. 667 966785,

Sołectwo Przywarówka – sołtys Józef Karkoszka, tel. 697 995621,

Sołectwo Kiczory – sołtys Henryk Kowalczyk, tel. 530 730044,

oraz Koordynator/nadzorujący – inspektor UG - Krzysztof Król – tel. 533 303613

Wykonawcą usługi zimowego utrzymania dróg gminnych na terenie całej gminy Lipnicy Wielkiej jest Konsorcjum:

Lider: FHU „ZBAZIN” Józef Garaj, 34-483 Lipnica Wielka, Kiczory 40 A,

członek: Roboty Budowlane i Remonty Jerzy Polaczek, 34-483 Lipnica Wielka 104B

DROGA POWIATOWA sezon 2020/2021

Osoby zarządzając i nadzorujące zimowe utrzymanie dróg w Powiatowym Zarządzie Dróg:

Nadzorujący: Sławomir Belicki: – tel./faks 18 26 647 00, tel. 18 26 628 88, tel. 18 26 497 70, kom. 722 195 305.

Wykonawcą usługi zimowego utrzymania drogi powiatowej nr K1676 Lipnica Wielka -Przywarówka jest Konsorcjum Firm:

Lider - Józef Kondys FHU EXPORT IMPORT Józef Kondys 34 -722 Podwilk 337A, oraz Partner - Stanisław Waliczek TRANSKOP Nowe Bystre 192B, 34-521 Ząb 34 -407 Ratułów 208

Telefony: 605 880 954, 601 439 868, 18 28 520 38

Podwykonawcą: firma: FHU „ZBAZIN” Józef Garaj z siedzibą w 34-483 Lipnica Wielka, Kiczory 40 A

Załącznik Nr 1 do zarządzenia nr 46

Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 25 października 1994 r.

Zasady odśnieżania i usuwania gołoledzi na drogach zarządzanych przez dyrekcje okręgowe dróg publicznych

Standard	Opis standardu	Dopuszczalne odstępstwa od standardu	
		po ustaniu opadów śniegu	od stwierdzenia występowania zjawisk
1	Jezdnia czarna - sucha - mokra Przejezdność całodobowa	Dotyczy jezdni i poboczy - luźny - 2 godz. - błoto pośniegowe - 4 godz. - zajeżdżony - nigdy - zasy - nigdy	- gołoledź - 2 godz. - szron - 2 godz. - szadź - 2 godz. - pośniegowa - 4 godz. - lodowica - 4 godz.
2	Jezdnia odśnieżona na całej szerokości Jezdnia posypywana na całej długości	- luźny - 4 godz. - błoto pośniegowe - 6 godz. - zajeżdżony - występuje (cienka warstwa nie utrudniająca ruchu)	- gołoledź - 3 godz. - szron - 3 godz. - szadź - 3 godz. - pośniegowa - 4 godz. - lodowica - 4 godz.
3	Jezdnia odśnieżona na całej szerokości. Jezdnia posypywana na: - skrzyżowaniach z drogami - skrzyżowaniach z koleją - odcinkach o pochyleniu > 4% - przystankach autobusowych - innych miejscach ustalonych przez zarząd drogi	- luźny - 6 godz. - zajeżdżony - występuje - zasy, języki śniegowe : - lokalnie - 6 godz utrudnienie dla samochodów osobowych	W miejscach wyznaczonych: - gołoledź - 5 godz. - szron - 5 godz. - szadź - 5 godz. - pośniegowa - 6 godz. - lodowica - 5 godz.
4	Jezdnia odśnieżona na całej szerokości, Jezdnia posypywana na odcinkach decydujących o możliwości ruchu.	Dotyczy jezdni i poboczy - luźny - 8 godz. - zajeżdżony - występuje - języki śnieżne - występują - zasy - do 8 godz. Dopuszcza się przerwy w komunikacji do 8 godz.	W miejscach wyznaczonych: - gołoledź - 8 godz. - pośniegowa - 10 godz. - lodowica - 8 godz.
5	Jezdnia odśnieżona w miejscach zasp odśnieżony co najmniej jeden pas ruchu z wykonaniem mijanek. Jezdnia posypywana na odcinkach decydujących o możliwości ruchu.	- śnieg luźny - 16 godz. - zajeżdżony - występuje - nabój śnieżny - występuje - zasy - występują do 24 godz. Dopuszcza się przerwy w komunikacji do 24 godz.	W miejscach wyznaczonych : - gołoledź - 8 godz. - pośniegowa
6	Jezdnia zaśnieżona. Prowadzi się interwencyjne odśnieżanie w zależności od potrzeb. Jezdnia posypywana po odśnieżeniu w miejscach – wyznaczonych przez ZD	- śnieg luźny - występuje - zajeżdżony - występuje - nabój śnieżny - występuje - zasy - występują do 48 godz.	W miejscach wyznaczonych: - wszystkie rodzaje śliskości po odśnieżaniu - 2 godz.

K. Król

ODESZŁA OD NAS EMILIA JASIURA - TWÓRCZYNI LUDOWA

14 listopada 2020 roku, w przeddzień swoich 95 urodzin odeszła od nas Pani Emilia Jasiura (15 listopada 1925 - 14 listopada 2020) - twórczyni ludowa. Na zawsze w naszej pamięci i w naszych sercach. Na dniach miała zostać odznaczona Laurem Babiogórskim.

Pani Emilia Jasiura (z domu Holła) urodziła się 15 listopada 1925 roku w Zubrzyicy Dolnej w wielodzietnej rodzinie chłopskiej (krawców), jako córka Marii i Ignacego. Po wojnie w 1948 roku wyszła za mąż za Jana i zamieszkała w Lipnicy Wielkiej - Przywarówce. Całe Jej życie to praca, służba, prostota, skromność, dobroć, ale i radość którą wprost zarażała.

Od początku związana z twórczością ludową na Orawie. Pochodząc z rodziny krawców dorabiała szyciem, przeróbkami krawieckimi; ale kiedy trzeba było nie bała się iść w głąb Polski aby znaleźć trudno dostępne artykuły, a następnie je sprzedać. Bezinteresownie pomagała szyc stroje do zespołu Orawianie im. Heródka w Lipnicy Wielkiej. Do dzięki niej w tym zespole powstały pierwsze stroje orawskie.

Lubiła śpiewać, czytać książki, dużo pisała, opowiadała; spisywała stare przyśpiewki na prośbę dr Emila Kowalczyka, a potem zaczęła również sama tworzyć wiersze, opowiadki, bajki. Laureatka wielu konkursów, w tym szczególnie Konkursu Literackiego im. Piotra Borowego. Wiersze drukowała w zbiorach: *Mładnik*, *Poezje babiogórskie*, *Na Orawie*, *Pokłon Orawie*, *Piykność Orawo!* Artystka snuła także pamiętnicze opowieści, zasługujące na uwagę etnografów lub badaczy tradycji przekazu ustnego.

Nie „mitrynyła casu” jak wielu z nas – robiła kwiaty z bibuły od czasu

kiedy przyśniła Jej się zmarła mama, obdarowując ją we śnie bukietem pięknych róż. Kochając kwiaty wykonywała je w każdej wolnej chwili – najbardziej lubiła lilijki i maki. Jej kwiaty nie więdną, a obdarzała nimi każdego kto ją odwiedził. Jej kwiaty są znane wśród ludzi, bo je rozdawała. Ostatnio pojechała do Włoch, Niemiec, a także do USA.

Wykonywała również szmaciane laleczki. Jest laleczka Heródka, są Kolędniczy Orawscy, gazdowie oraz chłop i baba w orawskich strojach. Przygoda z lalką zaczęła się od Międzynarodowego Biennale Lalki Teatralnej w Krakowie 2000 roku, na które to Pani Emilia wykonała swe pierwsze laleczki – kolędniczków orawskich i dostała za nie specjalne wyróżnienie. W 2005 Gminne Centrum Kul-

tury w Lipnicy Wielkiej zorganizowało wystawę lalek Pani Emilii podczas której większość laleczek została przekazana do Muzeum Orawski Park Etnograficzny w Zubrzyicy Górnej. Pojedyncze okazy znajdują się w Muzeum Etnograficznym w Krakowie, a dwie laleczki w siedzibie Gminnego Centrum

Kultury w Lipnicy Wielkiej. Co roku od kilkadziesiąt lat, na Niedzielę Palmową, robiła i przekazywała palmę wielkonożną do Kościoła Parafialnego pw. św. Łukasza w Lipnicy Wielkiej.

W przeszłości malowała także na szkłe. Jej prace można jeszcze obejrzeć w zubrozyckim skansenie. W latach 80. XX wieku prezentowano je na wystawach organizowanych przez Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem i Muzeum - Orawski Park Etnograficzny w Zubrzyicy Górnej.

To, że Pani Emilia była tak wyjątkową osobą zawdzięczała swemu twardemu charakterowi, pogodzie ducha i głębokiej wierze. Na ścianie własnoręcznie wykonany różaniec i przepiękne obrazy święte - ozdobione - oczywiście - własnoręcznie robionymi kwiatami - to ołtarzyk Pani Emilki. Kochała Boga, Matkę - Maryję, która zastępowała jej zawsze tą przedwcześnie utraconą.

Karolina Kowalczyk

XXII GMINNE DOŻYNKI - ŚWIĘTO CHLEBA

W dniu 20 września 2020 roku odbyły się XXII Gminne Dożynki - Święto Chleba. Tegorocznymi gospodarzami Gminnych Dożynek było sołectwo Kiczory ze starostą dożynek Henrykiem Kowalczykiem oraz starościna Stanisławą Warzeszak. Mszę Świętą dożynekową w Kaplicy w Kiczorach odprawił Ksiądz Proboszcz Jerzy Bargiel w celebrze ks. Michała Kwietnia. Obecny podczas Mszy Świętej był również Ksiądz Proboszcz Parafii pw. św. Jadwigi Królowej w Murowanicy Andrzej Pawlak. Oprawę Mszy Świętej zapewnili muzycznie: Organista Kaplicy Władysław Antańczyk oraz Zespół Orawianie im. Heródka, a także mieszkańcy Kiczor

i przedstawiciele poszczególnych sołectw w liturgii słowa i modlitwie wiernych. Poszczególne sołectwa reprezentowały pary: Murowanica: Danuta Janowiak i sołtys Franciszek Pindziak, Centrum: Ewa Magiera i sołtys Jan Kwak, Skoczynki: Agnieszka Smreczak i sołtys Marek Kościelak, Przywarówka: Barbara Brenkus i sołtys Józef Karkoszka.

Tegoroczny wieniec dożynkowy nawiązuje do 100. rocznicy przyłączenia części Orawy do Niepodległej Polski oraz zawiera mieszkańców Matce Boskiej. Warto było zwrócić uwagę na tegoroczny wieniec bowiem zadbało w wyjątkowy sposób o detale jego wykonania. Przygotowały go panie:

Bronisława Białoń, Aniela Janiczak, Teresa Wontorczyk, Zofia Wójciak, Alicja Kramarz oraz Danuta Michalak.

Po Mszy Świętej Wójt Gminy Lipnica Wielka Pan Mateusz Lichosyt podziękował mieszkańcom naszej gminy, a szczególnie rolnikom, za trud i poświęcenie ich pracy. Wtedy też wraz z Księdzem Proboszczem podzielił chleb dożynkowy. Przed Kaplicą został również przygotowany przez Koło Gospodyń Wiejskich z Lipnicy Wielkiej wspaniały poczęstunek dla wszystkich obecnych.

Tegoroczne Dożynki były inne niż wszystkie. Z racji ograniczeń z powodu pandemii organizatorzy musieli zrezygnować z artystycznej części. Jednak najważniejsza część dożynek - podziękowanie w świątyni za tegoroczne plony - odbyła się w wyjątkowej atmosferze.

Podczas tegorocznych dożynek ogłoszono również Najlepszych Gazdów 2020. Zostali nimi: Sołectwo Murowanica Danuta i Wendelin Janowiak, Sołectwo Centrum: Bożena i Marek Burdyl, Sołectwo Skoczynki: Dorota i Adam Kramarz, Sołectwo Przywarówka: Halina i Jacek Szczerba oraz Kiczory: Maria i Franciszek Plaszczyk oraz Stefania i Władysław Dunajczan.

Ogłoszono również wyniki Konkursu na Najładniejsze Domostwo w Gminie Lipnica Wielka w 2020 roku. Tegorocznymi nagrodzonymi zostali:

Kategoria ogródków zagrodowych:

- I miejsce Maria Borowy
- II miejsce Joanna Jazowska
- III miejsce Irena Jasiura

Kategoria ogródków mieszanych:

- I miejsce Stanisława Szlachta
- II miejsce Joanna i Grzegorz Rzepiszczak
- III miejsce Anna Boś

Organizatorami tegorocznych dożynek byli: Wójt Gminy Lipnica Wielka Mateusz Lichosyt, Przewodniczący Rady Gminy Andrzej Karkoszka, Sołtys Henryk Kowalczyk i Rada Sołecka Kiczor oraz Gminne Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej.

fol: K.K.

STAWIAMY PIERWSZEGO ANIOŁA NIEPODLEGŁOŚCI I DZIELIMY SIĘ CHRYZANTEMAMI

Gmina Lipnica Wielka wraz ze Stowarzyszeniem Lipnica Wielka na Orawie włączyła się do akcji prowadzonej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zgłaszając chęć nieodpłatnego wykorzystania kwiatów od hodowców i sprzedawców chryzantem.

10 listopada br. od godz. 13.30 przy Domu Ludowym pojawiły się pierwsze doniczki z kolorowymi chryzantemami, które mieszkańcy mogli nieodpłatnie zabrać ze sobą do domu. Udekorowali nimi zwłaszcza miejsca pamięci oraz pomniki osób, które przyczyniły się do Polskości Orawy z okazji przypadającego 11 listopada Święta Niepodległości.

Również w tym dniu przed Domem Ludowym z inicjatywy Gminnego Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej, Stowarzyszenia Lipnica Wielka na Orawie, Stowarzyszenia Rozwoju Orawy i Stowarzyszenia ART Orawa postawiono i pomalowano pierwszego z pięciu Aniołów Niepodległości. Jest to Anioł rzeźbiony przez Eugeniusza Lichosyta, a malowany przez nasze wspańiałe

artystki ze Stowarzyszenia ART Orawa: Magdalenę Kostrzewę Smreczak i Elżbietę Kowalczyk. Anioł ten na stałe będzie umiejscowiony przed Domem Ludowym w Lipnicy Wielkiej. O innych Aniołach i ich lokalizacjach będziemy informować w późniejszym czasie.

K.K.

REALIZACJA PROJEKTU SOCJALNEGO „AKTYWNY SENIOR 2”

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy Wielkiej realizuje projekt socjalny „Aktywny Senior 2”. Jest on skierowany do osób w wieku 60 + z terenu Gminy Lipnica Wielka. Głównym celem projektu jest aktywizacja i edukacja seniorów, promowanie zdrowego stylu życia, podtrzymywanie zainteresowań kulturą poprzez warsztaty tematyczne.

W 2020 roku realizacja projektu socjalnego „Aktywny Senior 2” nastąpiła z opóźnieniem z powodu pandemii koronawirusa. Inauguracyjne spotkanie miało miejsce 6 sierpnia, kiedy to

Panią Alicją Gałką. Spotkanie miało na celu uświadomienie seniorom jak ważne dla zdrowia jest prawidłowe odżywianie się. Wspólnie przygotowano zdrowe przekąski i soki owocowo-warzywne.

Dla pobudzenia ducha patriotycznego, aby upamiętnić 100. rocznicę przyłączenia części Orawy do Niepodległej Polski uczestnicy obejrzeli opowieść o Piotrze Borowym pt. „Apostoł Orawy”. Zorganizowano również warsztaty plastyczne malowania na desce i malowania na szkle, które poprowadziła

przy sprzyjającej pogodzie odbyły się warsztaty z rehabilitantką Panią Anną Żółtek. Seniorzy mogli praktycznie zapoznać się z techniką nordic – walking – metodą chodzenia z kijkami, która jest doskonałą formą rehabilitacji dostępną dla wszystkich.

W dalszej kolejności (z zachowaniem zasad bezpieczeństwa sanitarnego) odbyły się warsztaty z dietetykiem

Pani Magdalena Smreczak. Wykonane własnoręcznie przez seniorów prace będą pamiątką artystycznego spędzenia czasu.

Projekt socjalny „Aktywny Senior 2” jest dofinansowany ze środków otrzymanych od Wojewody Małopolskiego.

Edyta Wontorczyk

POSTAWILIŚMY SERCA NA NAKRĘTKI

W Lipnicy Wielkiej przed Domem Ludowym i w Kiczorach przed Szkołą Podstawową z inicjatywy Wójta Gminy Lipnica Wielka oraz Gminnego Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej postawiono wielkie serca na plastikowe nakrętki.

Zbieranie nakrętek jest jedną z najpopularniejszych akcji o charakterze charytatywnym, przy okazji ma też wymiar ekologiczny. Pieniążki uzyskane z zebranych nakrętek są przeznaczone na wózki inwalidzkie czy też rehabilitację potrzebujących. Jednocześnie zbiórka nakrętek w doskonały sposób uświadamia ludziom, czym tak naprawdę jest recykling i że dzięki niemu można osiągnąć pożytek. Do tego

podnosi poziom odzysku surowców pochodzących z odpadów komunalnych, jak też obniża koszt wywozu śmieci.

Zachęcamy mieszkańców Gminy do uczestnictwa w tej wspaniałej inicjatywie. Wspólnie zadbajmy o to by nasze

"nakrętkowe serce" biło mocno. Pamiętajmy, że wypełniając serce nakrętkami wypełniamy radością i nadzieją wiele serc, które oczekują pomocy. Liczy się każda nakrętka!

Kosz na nakrętki w kształcie serca został wykonany przez mieszkańca gminy Jabłonka, który pragnął zostać anonimowy, jednak my przekazujemy tutaj dla Niego wielkie podziękowanie za sprawną realizację. Dziękujemy również Panu Stanisławowi Możdzeniowi (Stach – Gont) z Podwilka za pomoc w transporcie naszych wspaniałych serc, które biją mocno w naszej gminie dla potrzebujących.

K.K.

KAMPANIA EDUKACYJNO-SPOŁECZNA PT. „PLASTIK NIE DO PIECA – PIEC NIE DO PLASTIKU”

Szanowni mieszkańcy, nadszedł okres chłodnych dni i nocy, rozpoczął się zimowy okres grzewczy, dlatego zwracamy się do Was z gorącą prośbą - dbajmy o powietrze w naszej Gminie, którym oddychamy.

Jest to niezwykle ważny element, który pozwoli nam na dobry stan zdrowia i niski poziom zanieczyszczenia środowiska.

Pomoże nam w tym kampania edukacyjno-społeczna, której treść znajduje się w poniższym linku:

<https://www.plasticseurope.org/pl/newsroom/press-releases/plastik-nie-do-pieca-piec-nie-do-plastiku-1>

źródło: www.lipnicawielka.pl

plastik nie do pieca, piec nie do plastików!

Nie spalaj **PLASTIKÓW!**

Powstające pyły

i szkodliwe

substancje

to zagrożenie

dla ludzi

i środowiska

Zamiast spalać
– zbieraj plastikowe
odpady selektywnie!
**To cenny surowiec
do recyklingu**

ZOBACZ FILM

www.plasticseurope.org

RAZEM PRZECIW PRZEMOCY WAŻNE! ZMIANA PRZEPISÓW PRAWA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Zespół Interdyscyplinarny ds. Rozwiązywania Problemów Przemocy w Rodzinie w Lipnicy Wielkiej informuje, że w dniu 30 listopada 2020r. roku weszła w życie ustawa z dnia 30 kwietnia 2020r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z dnia 29 maja 2020 poz. 956), zawierająca nowe uregulowania prawne dotyczące prawa policjanta – wobec osób cywilnych, a żołnierza Żandarmerii Wojskowej – wobec żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową – **do zatrzymania oraz wydania nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólne zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.** Nakaz i zakaz może być wydany wobec osoby (żołnierza) stosującej przemoc w rodzinie w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby dotkniętej tą przemocą.

A. Stopiak

RAPORT PO SPISIE ROLNYM PSR 2020

Gminne Biuro Spisowe w Gminie Lipnica Wielka (34-483 Lipnica Wielka 523).

Lp.	Działanie	Opis działania
Podstawowe statystyki		
1.	Liczba odmów spisu	1
2.	Liczba interwencji pracowników GBS przy odmowie spisu	Nie było takiej sytuacji. UWAGA! Do interwencji nie zaliczono informacji ustnych i telefonicznych udzielanych przez członków Gminnego Biura Spisowego mieszkańcom Gminy.
3.	Liczba członków GBS	8 osób (w listopadzie 2020 roku Wójt Gminy zarządzeniem uzupełnił skład osobowych Gminnego Biura Spisowego)
4.	Liczba kandydatów na rachmistrzów terenowych	2
5.	Liczba rachmistrzów terenowych	1
Kwestie organizacyjne i merytoryczne spisu		
1.	Ocena przygotowanej instrukcji organizacyjnej	Bez uwag. Instrukcje były precyzyjne, pojawiające się wątpliwości były rozwiązywane na bieżąco, zarówno w rozmowach telefonicznych z WBS, z opiekunami merytorycznymi, a także poprzez system REDMINE.
2.	Terminy w harmonogramie spisu wyznaczone na wykonanie prac przygotowawczych (wystarczające, zbyt krótkie, za długie)	Wystarczające, nawet w sytuacji trwającej pandemii.
3.	Ocena szkoleń do spisu (rodzaje i zakres szkoleń, program szkoleń – zakres tematyczny i czas przeznaczony na poszczególne tematy, przydatność i kompletność materiałów szkoleniowych)	Prowadzone szkolenia dla rachmistrzów, a także członków GBS oceniane są pozytywnie. Przygotowane materiały były bardzo przydatne. Informacja o planowanym szkoleniu była podana w odpowiednim terminie, z wyprzedzeniem. Informacja o akcjach promocyjnych podawana była w informacjach mailowych wraz z przekazaniem materiałów promocyjnych.
4.	Efektywność udostępniania stanowiska do samospisu	Przygotowane stanowisko przez GBS do samospisu było wykorzystane dla spisu około 10 gospodarstw. Jednak w czasie dokonywania samospisu potrzebna była pomoc pracownika merytorycznego z GBS.
5.	Ocena przygotowanej instrukcji metodologicznej	Bez uwag.
6.	Nastawienie użytkowników gospodarstw rolnych do spisywania metodą CAPI	Nastawienie rolników do rachmistrza było z reguły życzliwe, jednak wielu rolników nie miało podstawowej wiedzy na temat spisu rolnego i należało dopiero o tym porozmawiać. Wiązało się to jednak z reguły ze starszym wiekiem tych rolników lub innymi problemami (np. brakiem korzystania przez nich z Internetu).
7.	Inne	Bardzo dużym problemem dla rachmistrza okazała się praca w terenie, gdyż w większości naszej Gminy nie działa zasięg operatora Orange. To powodowało konieczność dodatkowego nakładu pracy rachmistrza, tj. codziennie wyjazd poza miejscowość naszej Gminy i aktualizację aplikacji rano (przed wyjściem do spisów) i po południu (po zakończeniu pracy). Często także brakowało kontaktów telefonicznych do gospodarstw, co utrudniało kontakt z ich właścicielami (w szczególności w przypadku ich pracy poza gospodarstwem). Prosimy o wzięcie pod uwagę tych sugestii przy organizacji Narodowego Spisu Mieszkańców w 2021 rok

oprac. Jan Kuliga - Z-ca Przewodniczącego Gminnego Biura Spisowego

POZNAJ SWOJE MOŻLIWOŚCI ZAWODOWE – WEŻ UDZIAŁ W BEZPŁATNYM PROJEKCIE

DLA KOGO?

Dla osób w wieku 18-29 lat, mieszkających lub planujących osiedlić się na terenie województwa małopolskiego, które przebywały za granicą Polski min. 6 m-cy lub zamierzają powrócić do kraju i w momencie rekrutacji deklarują chęć pobytu stałego, podjęcia zatrudnienia lub innej pracy w Polsce.

Sprawdź czy możesz być uczestnikiem projektu Wróc z POWERem! – wypełnij ankietę

CO?

Bezpłatne usługi:

- **doradztwo zawodowe** - doradca zawodowy pomaga zidentyfikować posiadane kompetencje, kwalifikacje, predyspozycje oraz obszary które warto rozwijać. Z doradcą opracujesz swój **Bilans na start w Małopolsce** oraz zaplanujesz najlepszą dla siebie ścieżkę rozwoju i dalsze działania tak by w jak najszybszym czasie zrealizować swój cel;

- **konsultacje** - konsultant natomiast pomaga w znalezieniu środków finansowych na realizację tego planu (dofinansowanie do szkoleń, kursów, egzaminów, dotacje lub pożyczki na założenie własnej działalności gospodarczej);
- **usługi specjalistyczne** - doradztwo prawne, podatkowe oraz poradnictwo psychologiczne.
- **tłumaczenia przysięgłe** dokumentów obcojęzycznych dotyczących nabytych za granicą kwalifikacji, świadectw itp.
- **punkty Co-Workingu**, czyli miejsce, w którym możesz skorzystać z komputera, dostępu do drukarki oraz skanera i opracować przy wsparciu doradcy CV, list motywacyjny, przygotować dokumenty aplikacyjne, wypełnić wnioski/formularze do innych instytucji/projektów itp.
- **sesje mastermind** - sesje wymiany doświadczeń i wiedzy, które są okazją do kreatywnej burzy mózgów i wspólnego szukania rozwiązań, a także motywacji i wzajemnego wsparcia oraz zawiązywania współpracy.

GDZIE?

Możesz się z nami spotkać w Krakowie, Tarnowie lub Nowym Sączu w siedzibach WUP Kraków.

Jesteś z innej miejscowości? – zadzwoń i zapytaj gdzie są dyżury mobilne.

Telefon: 515-995-474, 12 619 84 57

e-mail: powroty@wup-krakow.pl

www.pociagdokariery.pl/powrot

źródło: www.lipnicawielka.pl

APEL I PODZIĘKOWANIE MIESZKANKI - WALKA Z KORONAWIRUSEM

Epidemia koronawirusa w 2020 roku wywróciła do góry nogami nasze życie. Słyszysz się, że COVID krąży po naszym województwie, powiecie, gminie. Niestety dopadł i mnie... Nie wiem skąd, ani jak, ale stało się.

Po pierwsze apel. Nie ignorujcie sygnałów, które przesyła Wasz organizm. Wy je bagatelizujecie, nie zgłaszacie nigdzie objawów. Może i pokonacie wirusa w miarę łagodnie, natomiast swą postawą narazicie osoby o słabej odporności, starsze, chorowite, dla których Koronawirus może nie okazać się tak łaskawy. A że jest bardzo zaraźliwy przekonałam się na własnej skórze.

Po drugie podziękowanie. Dla cichych bohaterów tej walki – służby medycznej całego świata, w tym naszego Ośrodka Zdrowia w Lipnicy Wielkiej i pracowników medycznych z naszej gminy, pracujących w innych placówkach. Składam wielkie wyrazy wdzięczności oraz wyrażam wielki szacunek dla wszystkich Jego pracowników. Od początku zachorowania nasza placówka wykazała się pełnym profesjonalizmem.

Nie zapominajmy, iż praca naszych lekarzy i pielęgniarek staje się obecnie znacznie bardziej ryzykowna. Pomagają innym w imię wyższego dobra – zdrowia nas wszystkich. Każdego dnia bardzo ryzykują dla każdego z nas. Czy aby na pewno to doceniamy?

Żeby docenić Ich pracę, możemy zrobić dwie rzeczy.

Po pierwsze, podejść odpowiedzialnie w razie objawów i nie stanowić zagrożenia dla innych.

A po drugie, może ważniejsze, wyrażać na każdym kroku drobne gesty wdzięczności. Pamiętajmy, że to niełatwy czas dla nas, ale przede wszystkim dla Nich. Ich praca jest heroiczna. To oni stoją na pierwszej linii, w każdej chwili ryzykując zarażeniem (o czym mogliśmy się w ostatnich dniach przekonać).

Ale mimo strachu, (bo są tylko ludźmi), mimo wyczerpania, bezsilności, braku odpowiedniego sprzętu, często niewiedzy, walczą na pierwszej linii frontu – dla nas, mieszkańców.

Zwykłe gesty wdzięczności będą dla nich najwspanialszą zapłatą. Jako mieszkańcy pokazaliśmy nieraz jak pięknie potrafimy się jednoczyć i jak wielkie rzeczy jesteśmy w stanie zrobić wspólnie. Nasz personel medyczny nie potrzebuje nie wiadomo czego z naszej strony... zwyczajnie - nie krytykujemy - a wyrażamy wdzięczność, sympatię, uśmiechnijmy się, wspierajmy, pamiętajmy o drobnych gestach. Tyle wystarczy, a jestem pewna, że da to Im siłę do dalszej pracy.

Ja pomału wracam do zdrowia i tym apelem chcę podziękować za okazaną mi troskę. Tyle mogę zrobić... ruszyć choć jedno sumienie.

Okazanie wdzięczności jest najprostszą – oraz najpotężniejszą – rzeczą, jaką człowiek może zrobić dla drugiego człowieka. [Randy Pausch]

Mieszkanca Lipnicy Wielkiej

ODZYSKANIE NIEPODLEGŁOŚCI

Odzyskanie Niepodległości przez Polskę jest świętem narodowym nas Polaków mieszkających w Polsce oraz za granicą.

Dzieci uczęszczające do szkół polonijnych za granicą poznają historię Polski na lekcjach języka polskiego i historii. Wiedza o historii Polski przekazywana przez nauczycieli polonijnych jest obowiązkiem patriotycznym. Każdy nauczyciel pragnie zaszczerpić w sercach małych Polaków mieszkających na obczyźnie, miłość do Ojczyzny ich Dziadków i Rodziców.

Dzieci podczas zajęć w szkole zapoznają się z krótkimi życiorysami

i działalnością ważnych zasłużonych osób dla narodu polskiego. Czytają wiersze patriotyczne, które z pomocą nauczyciela interpretują, śpiewają piosenki żołnierskie, poznają symbole narodowe. W każdej szkole zorganizowany jest apel lub akademia, żeby uczcić Niepodległość Polski. W tym dniu dzieci zakładają koszulki szkolne z symbolami polskimi.

W tym roku nasza grupa orawska szczególnie cieszyła się z okazji Święta Niepodległości, ponieważ rok 2020, był rokiem, kiedy cześć Ziemi Orawy została przyłączona do Polski.

Sadzenie dębów z okazji niepodległości w szkole Jana Brzechwy

W Chicago przy Klubie Babia Góra, zespół „Orawa” również celebrował to ważne święto dla nas Orawian. Dzieci podczas prób zespołu poznają nasze regionalne tance, pieśni, zwyczaję. W tym roku dzieci poznały króciutką historię przyłączenia Orawy do Polski, następnie tańcem i śpiewem wyraziły tę radość, co zostało uwiecznione na zdjęciach.

Elżbieta Kucek
korespondent GN z Chicago

PROMOCJA TOMIKU WIERSZY ROBERTA KOWALCZYKA „LUSTRO – ŻRĄDŁO”

W dniu 5 grudnia w Domu Ludowym odbyła się promocja tomiku wierszy Roberta Kowalczyka „Lustro – Źródło”.

Tomiki są do nabycia również w Gminnej Bibliotece Publicznej i w Gminnym Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej.

TEGOROCZNE MIKOŁAJKI W ZESPOLE ORAWA W CHICAGO

Zbliża się okres Świąt Bożego Narodzenia, czas oczekiwania na przyście Jezuska. W tym czasie przygotowujemy nasze serca na przyjęcie Naszego Pana, ale również jest to czas, kiedy obdarowujemy się upominkami.

6 grudnia zgodnie z naszą polską tradycją do dzieci przychodzi Święty Mikołaj z workiem pełnym słodkości, zabawek i niespodzianek. W tym roku Święty Mikołaj odwiedził również Dzieci Orawskie. Radościom nie było końca, chociaż najmłodszy zerkali na Mikołaja bardzo przerażeni. Największym zaskoczeniem było tzw. odpytywanie modlitw Rodziców. Mikołaj powiedział, że jeżeli Rodzic umie się modlić to każde dziecko będzie umiało. Było to bardzo ciekawe i niesamowite doświadczenie zarówno dla Rodziców jak i Dzieci.

Po rozdaniu prezentów, dzieci wraz ze swoimi rodzicami częstowały się słodkimi ciasteczkami, pizzą, która została ufundowana przez Annę i Alexa Pakos.

Po poczęstunku nasze dzieci mogły wykazać się zdolnościami muzycznym. Każde grające dziecko na jakimkolwiek instrumencie mogło zaprezentować kolędę lub pastorałkę, następnie wszyscy wspólnie zagrali najbardziej popularne polskie kolędy. Rodzice wraz z dziećmi mogli wspólnie pokolędować przy akompaniamencie swoich grających dzieci. Kapela Orawska zagrała dawne orawskie pastorałki.

Atmosfera dzisiejszego spotkania była bardzo miła i rodzinna. Pani Prezes Anna Palenik wszystkim podziękowała za kultywowanie tradycji orawskich, za mile spędzony czas. Złożyła wszystkim zebranym życzenia przeżywania Bożego Narodzenia w radości, spokoju oraz ciepłej, rodzinnej atmosferze. Życzyła również, aby nadchodzący nowy 2021 rok przyniósł wszystkim zdrowie, miłość, tolerancję, wyrozumiałość i aby otaczała nas wszystkich opieka Bożej Dziecinicy i jego Matki.

Elżbieta Kucek

ORAWSKI FESTIWAL LITERACKI

Gminna Biblioteka Publiczna w Lipnicy Wielkiej zakończyła realizację projektu „Orawski Festiwal Literacki” w programie „Promocja czytelnictwa 2020”. W ramach zadania odbyły się: warsztaty aktorskie, oratorskie, plastyczno-literackie, wyjazdowe lekcje biblioteczne. Opublikowano kilka filmów poświęco-

nych orawskiej literaturze oraz została opracowana internetowa Literacka Mapa Orawy. Wydano fiszki do książek z motywami orawskimi oraz umieszczono obok biblioteki i na Placu Piotra Borowego bookcrossingi.

Zadanie służyło rozwojowi kompetencji czytelnich u dzieci i młodzieży oraz dorosłych, aktywacji środowiska literackiego Orawy. Ważnym aspektem zadania było utrwalanie tożsamości kulturowej i narodowej poprzez odniesienie się do 100. rocznicy włączenia części Orawy do niepodległej Polski.

Rob.

GOŚCIE NA ORAWIE - AUDIOWIZUALNE PRZEDSTAWIENIE GÓRALI POLSKICH I ICH KULTURY - PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ ZWIĄZEK PODHALAN W POLSCE

W środę na terenie gminy Lipnica Wielka i Muzeum Orawski Park Etnograficznego w Zubrzycy Górnej ekipa filmowa pracowała nad zdjęciami do następnego odcinka z serii audiowizualne przedstawienie Górali Polskich i ich kultury, realizowanego przez Związek Podhalan w Polsce.

W filmie znajdzie się orawski taniec, śpiew, muzyka, zwyczaje, rzemiosło. Rozmawiano o orawskim dziedzictwie, o działalności Związku Podhalan na Orawie, także poruszono temat obchodów 100. lecia włączenia części Orawy do Polski. Orawę odwiedził prezes Zarządu Głównego Związku Podhalan w Polsce Julian Kowalczyk. Serdecznie dziękujemy za bardzo ważną i cenną dokumentację orawskiej kultury.

DYPLOM MAŁEGO CZYTELNIKA

Niezmiernie miło nam wszystkich poinformować, że Zuzanna Szelięga wraz z Amelią Warzeszak, Czytelniczki GBP w Lipnicy Wielkiej, jako pierwsze otrzymały Dyplom Małego Czytelnika w ramach realizowanego przez Bibliotekę ogólnopolskiego projektu „Mała Książka – Wielki Człowiek”. Serdecznie gratulacje dla Zuzi i Amelki!

Do tej pory udział w projekcie zadeklarowało 100. nowych czytelników, którzy odwiedzili Bibliotekę Gminną

wraz z rodzicami.

Przypominamy, projekt adresowany jest do dzieci urodzonych w latach: 2014-2017. Wszystką działość, która jeszcze nie odwiedziła Biblioteki serdecznie zachęcamy, by to zrobić, bowiem w prezencie otrzymają interesującą książkę tj. „Pierwsze Czytanki”, a rodzice broszurę o tytule „Książką połączeni, czyli przedszkolak idzie do biblioteki”.

Jeszcze raz serdecznie zapraszamy.

S.K.

PRZERWA NA CZYTANIE

29 października uczniowie naszej szkoły wzięli udział w I Międzynarodowej edycji V Ogólnopolskiej akcji bicia rekordu w liczbie osób czytających na przerwie pt. „Przerwa na czytanie”

Wydarzenie #przerwanaczytanie odbyło się w ramach Międzynarodowego Miesiąca Bibliotek Szkolnych oraz kampanii społecznej „Cała Polska Czyta Dzieciom”. W tym roku akcja była realizowana w październiku.

Udział w biciu rekordu wzięła cała społeczność szkoły, łącznie z oddziałem przedszkolnym. Uczniowie z wielkim zaangażowaniem podeszli do akcji. Korytarze szkolne zamieniły się w czytelnię.

Pozytywny oddźwięk wydarzenia wśród uczniów z pewnością sprawi, że akcję powtórzymy.

www.lipnicawielka.pl

JAK PRZYSTĄPIĆ DO PROJEKTU? INFORMACJA DLA RODZICÓW

Serdecznie zapraszamy do odwiedzenia jednej z bibliotek biorących udział w projekcie, gdzie Mały Czytelnik otrzyma Wyprawkę Czytelniczą, a w niej książkę „Pierwsze wiersze dla ...”, w prezencie oraz Kartę Małego Czytelnika do zbierania bibliotecznych naklejek. W pakiecie startowym znajdziecie Państwo też broszurę. Książką połączymy, czyli o roli czytania w życiu dziecka.

ICO DALEJ?

Podczas wizyty w bibliotece zakończonej wypożyczeniem przynajmniej jednej książki z księgozbioru dziecięcego, Mały Czytelnik otrzyma naklejkę do bibliotecznej karty, a po uzyskaniu dziesięciu zostanie uhonorowany imiennym dyplomem, potwierdzającym jego czytelnicze zainteresowania. Dziecko pozna ciekawe miejsce, jakim jest biblioteka, oraz zostanie pełnoprawnym uczestnikiem życia kulturalnego.

O BIBLIOTECE

Biblioteka to instytucja kultury, w której życie może włączyć się dziecko niezależnie od wieku. Uczy go samodzielności, pozwala podejmować pierwsze własne wybory, rozwija myślenie oraz kształtuje na całe życie nawyk czytania i pogłębiania wiedzy. Biblioteka to miejsce, gdzie rodzic wspólnie z dzieckiem może spędzić czas w sposób twórczy, a gdy już opuści jej mury, przeżyć nową, fantastyczną przygodę z wypożyczoną książką.

Gożąco zachęcamy do wzięcia udziału w akcji MAŁA KSIĄŻKA - WIELKI CZŁOWIEK, wszak miłość do książek jest prezentem na całe życie.

Listę bibliotek biorących udział w projekcie znajdziecie Państwo na:

www.wielkiczlowiek.pl/przedszkolaki

NOWY QUEST W NASZEJ GMINIE

Z przyjemnością informujemy, iż po długotrwałej pracy i przygotowaniach udało nam się uruchomić drugi quest w naszej gminie. Tym razem przygotowaliśmy dla Państwa wersję questu rowerowego pod nazwą „Lipnica Wielka. Rowerem po sercu turystycznym Orawy”. Dzięki temu questowi poznają Państwo walory przyrodniczo-krajobrazowe i historyczne dziedzictwo gminy Lipnica Wielka.

Ci, którym udało już się bawić z questami (bo jest to świetny sposób spędzenia wolnego czasu) wiedzą, że quest to nic innego jak gra polegająca na rozwiązywaniu wierszowanych zagadek oraz misji do przejścia - za którą na końcu dostajemy nagrodę - pieczętkę, którą należy odbić i zostawić dla następnych łowców skarbów.

Nowy quest to efekt współpracy Fundacji Mapa Pasji, Gminnego Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej, Stowarzyszenia Rozwoju Orawy oraz Stowarzyszenia Lipnica Wielka na Orawie, a przygotował go dla Państwa zespół osób: Karolina Kowalczyk, Monika Klapisz, Ewa Magiera, Renata Martyniak, Ignacy Mikłusiak, Paweł Pastwa, Grzegorz Rzepiszczak, Wojciech Rzepiszczak.

Wielkie podziękowanie za wsparcie merytoryczne oraz wszelką i nieocenioną pomoc przy powstaniu questu kierujemy również do Panów: Krzysztofa Florysa i Adama Jarzębskiego z Fundacji Mapa Pasji.

Jednocześnie jest to siódmy quest na Orawie:

Lipnica Wielka

1. „Spacerkiem w przeszłość Lipnicy Wielkiej” (Fundacja MAPA PASJI)
2. „Lipnica Wielka. Rowerem po sercu turystycznym Orawy” (Fundacja MAPA PASJI)

Jabłonka

3. „Jabłonka. Okno na Orawę” (Fundacja MAPA PASJI)

Zubrzyca Górna

4. „Na pasterniku u Moniaków” (Narodowy Instytut Dziedzictwa i Stowarzyszenie Rozwoju Orawy)

5. „Pod Skrzydłami Michała” (Fundacja MAPA PASJI)

Podwilk

6. „Gdzieś między Polską a Orawą” (Fundacja MILA)

Orawka

7. „Wokół Orawskiego Wawelu” (Fundacja MAPA PASJI)

Życzymy miłej zabawy i wspaniałej przygody. Zachęcamy szkoły do tego typu rekreacji.

(Karolina Kowalczyk)

Większość powyższych Questów można znaleźć (również w wersji na telefon) na stronach: www.skarbygorali.pl, www.questy.com.pl lub odebrać w wersji papierowej w siedzibach: Gminne Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej, Gminna Biblioteka Publiczna w Lipnicy Wielkiej, Stowarzyszenie Rozwoju Orawy, Sklep Euroclass (Jabłonka), Pracownia Artystyczna Ewucha w Zubrzycy Górnej, Księgarnia Orawska (Jabłonka), KGW Podwilk (Quest o Podwilku)

Tekst: K.K.

SUKCES LIPNICKICH POETÓW

Na XLI Orawskim Konkursie Literackim im. Piotra Borowego w kategorii IV dorosłych: poezja pisana gwarą Robert Kowalczyk zdobył I miejsce za wiersze Tryptyk niepodległości (Oreł, Rezolucjo, Idym), zaś III Dominika Żywczak za wiersz „Syndy cie pełno”. Laureaci pierwszych miejsc w poszczególnych kategoriach zaprezentowali swoje utwory w formie nagrania. W 2020 roku w pracach konkursowych dominowała tematyka historyczna. S.K.

Rezolucjo

*Przyślmy do Jabłónki
ze syćkik polskik dziedzin
Podśkle Piekielnik Zubrzyce Lipnice
od Chyżnego i z Podwilka
z Rabyc i Głodówki
spod Tater i Babie Góry*

*Przyślmy do Piekarczyka
odziani paradnie
wyzdajani śwarnie
bo wóło taka nasa
orawsko
piątego listopada
Roku Pańskiego 1918*

*Niek bedzie pokfolony
Jezus Krystus
I Nojswyntso Paniynka
powitać powitać
Gwara idzie siumna
płynie Orawom
od wierchu do wiyrchu
od serca do serca
U Piekarczyka w gospodzie
urodzomy o ślebodzie
W ksiyndza Machaya
zastuchani
przykozanie*

*Wielki dziyń na Orawie
trza nom is ku Polsce
My jednego ducha
jednego serca
Jedny myśli*

*I gwara u Piekarczyków
kieby narwoływanie w holak
Hej ha hań
My Polacy na Górnjej Orawie
na Górnjej Orawie Polocy
kcymy przyłoncynio
Do wielkiej katolickiej
Polski
Do Polski katolickiej
kcyme*

R.K.

BIBLIOTEKA
NARODOWA

NARODOWY
PROGRAM
ROZWOJU
CZYTELNICTWA

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

ZAKUP NOWOŚCI WYDAWNICZYCH DLA GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

Z dniem 30 listopada 2020 r. Gminna Biblioteka Publiczna w Lipnicy Wielkiej zakończyła realizację projektu: Priorytet 1 – Zakup Nowości Wydawniczych do bibliotek publicznych - zadania w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”.

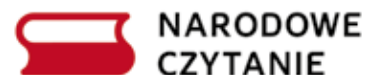
Na zakup nowości wydawniczych Biblioteka otrzymała środki finansowe Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzące z budżetu państwa, w kwocie 8 500 złotych przy wkładzie własnym również 8 500 złotych.

Zgodnie z umową wykonanie zadania w części dotyczącej dotacji odbywało się w terminie od 3 czerwca 2020 roku do 30 listopada 2020 roku, a w części dotyczącej wkładu własnego od 1 stycznia 2020 roku do 30 listopada 2020 roku. Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu Biblioteka Gminna zakupiła 423 nowe pozycje wydawnicze wzbogacając tym samym księgozbiór naszej placówki. Wśród zakupów znalazły się nowości oraz tytuły książek szczególnie poszukiwane przez Czytelników.

Szanownych Czytelników serdecznie zapraszamy do korzystania z bogatego księgozbioru GBP .

S.K.

„BALLADYNA” – NARODOWE CZYTANIE W LIPNICY WIELKIEJ

09 września 2020 r. w piękny, słoneczny dzień w Lipnicy Wielkiej, na Placu Piotra Borowego, obok Muru Orawskich Ojców Niepodległości odbyło się wspólne czytanie dramatu pt. „Balladyna” Juliusza Słowackiego, lektury dziewiątej odsłony Narodowego Czytania.

Otwarcia uroczystości oraz powitania zaproszonych gości, nauczycieli oraz młodzieży uczestniczącej w Narodowym Czytaniu dokonał Jakub Dyrzc - Zastępca Wójta Gminy Lipnica Wielka. W swoim wystąpieniu nawiązał do 100. rocznicy przyłączenia Orawy do Polski, zwrócił uwagę, że wybór miejsca tegorocznego Narodowego Czytania nie był przypadkowy.

W dalszej części spotkania Stanisława Kucek odczytała list Prezydenta RP Andrzeja Dudy, w którym Prezydent mimo epidemii zapraszał Polaków do włączenia się w akcję wspólnego czytania „Balladyny” należącej do klasyki polskiej literatury. Wyrażał nadzieję „...że wspólne Narodowe Czytanie po raz kolejny dostarczy nam dużo radości w obcowaniu z wybitną literaturą.”

Przybliżenia sylwetki Juliusza Słowackiego oraz problematykę dzieła przedstawił zebrany Robert Kowalczyk.

Wybrane fragmenty „Balladyny” czytali: Jakub Dyrzc - Zastępca Wójta Gminy Lipnica Wielka, Andrzej Karkoszka - Zastępca Komendanta Placówki Straży Granicznej w Zakoopanem, Tomasz Pasierbek - Dyrektor Babiogórskiego Parku Narodowego w Zawoi, Janina Karkoszka - Radna Rady Gminy Lipnica Wielka, s. Maksymiliana Tyrafa - Siostra Przełożona Zgromadzenia Sióstr Albertynek w Lipnicy Wielkiej, Wojciech Janiszewski - Dyrektor Zespołu Szkół w Lipnicy Wielkiej, Justyna Karlak i Weronika Karlak - uczennice Liceum Ogólnokształcącego w Lipnicy Wielkiej, Patryk Rudnicki - Członek Ochotniczej Straży Pożarnej w Lipnicy Wielkiej - Centrum oraz Stanisława Kucek - Dyrektor GBP w Lipnicy Wielkiej.

Szczególne słowa podziękowania skierowano zarówno do gości, którzy przyjęli zaproszenie do czytania dramatu, jak również życzliwych słuchaczy: nauczycieli - Jadwigi Oskwarek, Jolanty Janiszewskiej, Barbary Sojki - Kidoń, Edyty Karkoszki, którzy przybyli na uroczystość z uczniami Liceum Ogólnokształcącego w Lipnicy Wielkiej oraz uczniami Szkoły Podstawowej Nr 1 w Murowanicy. Na zakończenie spotkania odtworzono pieśń Renaty Przemek „Balladyna”.

Uroczystość Narodowego Czytania w Lipnicy Wielkiej odbywała się pod Patronem Honorowym Pary Prezydenckiej. W bieżącym roku w naszym kraju była to 9. edycja Narodowego Czytania, zaś w Gminie Lipnica Wielka odbywała się 3 edycja.

Organizatorzy akcji składają serdeczne podziękowania wszystkim osobom za pomoc i zaangażowanie w przygotowanie tego pięknego przedsięwzięcia.

Obsługa techniczna: Robert Kowalczyk, Patryk Rudnicki
Dokumentacja filmowa: Bronisław Kowalczyk, Robert Kowalczyk

Foto: R. Kowalczyk
Tekst: Stanisława Kucek

ORAWSKI AKCENT NA WIKTORÓWKACH

W dniu 6 grudnia 2020 roku Podhalańskie Zrzeszenie Pszczelarzy miało swoje święto. Tradycyjny Pszczelarski Rój organizowany każdego roku z okazji przypadającego w dniu 7 grudnia wspomnienia patrona pszczelarzy świętego Ambrozego, który w ubiegłym roku gościł na terenie Lipnicy Wielkiej Murowanicy tym razem zawiązała na drugi koniec powiatu tatrzańskiego, do Sanktuarium Matki Boskiej Jaworzyńskiej Królowej Tatr. W wydarzeniu, które w związku z sytuacją epidemiologiczną zawężone zostało do mszy świętej w intencji pszczelarzy udział wzięli tylko przedstawiciele organizacji, w tym Orawianie na czele z prezesem Janem Świdroniem. Członkowie Zrzeszenia łączyli się we wspólnej modlitwie za pomocą transmisji online.

(J.Ś.)

„POD RĘKĘ Z ORAWSKIMI BOHATERAMI - PROJEKT EDUKACYJNY” W RAMACH PROJEKTU PATRIOTYZM JUTRA MUZEUM HISTORII POLSKI

Gminne Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej zakończyło realizację projektu „Pod rękę z orawskimi bohaterami - projekt edukacyjny” w ramach projektu Patriotyzm Jutra Muzeum Historii Polski. Celem projektu było wydobyć z zapomnienia i należyte upamiętnienie zasłużonych dla Polski i Orawy osób oraz jak najszerza popularyzacja historii regionu, związanej z tradycją niepodległościową. W ramach projektu odbyły się warsztaty historyczne, fotograficzne i dziennikarskie. Opracowano wystawę plenerową „Orawscy Ojcowie Niepodległości” oraz fotograficzną

„Ślady historii”. Na warsztatach przygotowano grę terenową „Z orawskimi bohaterami pod rękę”, grę tę przeprowadzono z młodzieżą w kilku grupach. Opracowano również grę edukacyjną „Śladami Orawskich Bohaterów”, która jest dostępna na stronie orawa2024.pl. W czasie realizacji warsztatów historycznych nagrano trzy wywiady z serii Orawa z Niepodległą m.in. z dr.hab Jerzym Roszkowskim, z historykami Łukaszem Wiatrem i Markiem Skawińskim.

W ramach projektu odbył się również konkurs fotograficzny pn. „Ślady historii – czyli miejsca historyczne

Orawy” w ramach którego uczestnicy odwiedzili miejsca historyczne jak np. cmentarz przykościelny, cmentarz parafialny. Dzieci i młodzież wykonali zdjęcia ukazujące piękno i bogactwo historyczne Orawy, które zostały wywołane na wystawę powarsztatową. Zostały nagrodzone prace poszczególnych osób: Karolina Dunaj, Anna Lichosyt, Gabriela Kidoń, Joanna Klapisz, Andrzej Dunaj, Marcela Klima i Maksymilian Klima. Zwycięzców zapraszamy po odbiór nagród do Gminnego Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej.

K.K.

DZIAŁAJ LOKALNIE W LIPNICY WIELKIEJ

Miło nam poinformować, iż w Lipnicy Wielkiej powstało studio montażowe do produkcji oraz warsztatów filmowych. Powstało ono z dwóch projektów, gdzie zjednoczyły się dwie instytucje: grupa nieformalna przy Gminnym Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej oraz Stowarzyszenie Lipnica Wielka na Orawie. Nazwy projektów to: „Działamy na Orawie” oraz „W sieci podczas koronawirusa”. W ramach projektu zakupione zostały m.in.: komputer i monitor, program montażowy, zestaw oświetlenia softbox, rejestrator dźwięku, tła studyjne.

W ramach projektu wykonywane są rozmaite reportaże na temat życia społecznego i kulturalnego regionu Orawy. Pomoże to szczególnie w dobie pandemii realizować działania kulturalne i promocyjne regionu w sieci, szkolić młodzież w ramach kółka filmowego oraz współpracować z innymi instytucjami.

Dziękujemy za dotację. Projekt wpisuje się w ciężki czas pandemii. Przysłuży się do dotarcia do mieszkańców w formie online. Pomimo wszystko, da on mieszkańcom uczestnictwo w kulturze, życiu społecznym oraz jednoczeniu się. Projekty dofinansowano w ramach Programu Działaj Lokalnie Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Stowarzyszenie Rozwoju Orawy.

źródło: www.lipnicawielka.pl

WIDOWISKO FILMOWE „ORAWSKIE CHODNIKI EMILA MIKI” W RAMACH PROJEKTU „ETNO POLSKA 2020”

Gminne Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej zakończyło realizację zadania pn. „Orawa tradycją silna” w ramach programu Narodowego Centrum Kultury EtnoPolska2020. Już wkrótce ukaże się widowisko filmowe nad którym pracowaliśmy w ramach tego projektu. Widowisko „Orawskie Chodniki Emila Miki” w reżyserii i wg scenariusza Roberta Kowalczyka, a zarejestrowane przez ekipę Orawa TV, to filmowa opowieść o poszukiwaniu dawnej Orawy, jej zapomnianych już zwyczajów i melodii. Ścieżkami lipnickiego pasterza z utworu „Sen bacy” podąża Emil Miki, by odnaleźć i zapisać to co pod Babią Górą jest najpiękniejsze. W filmie pojawiają się orawskie obyczaje m.in. sprzącka, pasienie wołów i owiec, święto pasterskie, wielkopostne zwyczaje, płóciennictwo. Wykorzystano fragmenty utworów Emila Miki. W filmie wystąpiły zespoły regionalne: Zespół Orawianie im. Heródka, Orawskie Dzieci, Małolipnicka Rodzina Kolpinga, Orawska Grupa Teatralna im. dra Emila Kowalczyka i Kapela Muzyka Orawska.

Parę kadrów z planu poniżej, ale to tylko przedsmak tego co nas czeka...

JAKO TO DOWNI W ADWYNCIE DZIYWKI CHŁOPA PRZEPOWIADANIYM SUKAŁY

W wilijo świyntyj Łucyje dziywce na wydaniu ryktowało trzinoście małyk papiyrzanyk kartecek. Na niyk zapisywało trzinoście imion chłopców, kteryk upatrywało. Nie roz, ani nie dwa macierz przy tym pomogała. Dziywce o tym wiedziało, ale było tyz i tak, ze ta robiyła to potajymnie. Było tyz i tak, ze mać te kartecki podmiyniała, jako ji pasowało. Ziyncia przecie wybiyrała, no to sie wsturzała. Dziywce młode, pohabe, samo źle wybrać mogło. Kie kartecki były zapisane, to sie je składało na pół i kładło pod zoglówek do wyrka, ka dziywce spało. Ta pote kozdego dnia rano, kie sie zobudzyła wyciongała jedno kartecke i chodzała do ognia do śparchetu. Có na karteccie zapisane, poziryrać nie wolno było. Kieby ktero pożrała, toby sie juz nigdy nie wydała. Boły się przeto dziywki i nie kukały, tam ka kukać zakozali. Na Wilijo na wiecór zostawała jedna kartecka. Tu sie juz nie cekało do drugiego dnia. Te juz dziywce po wiecerzi przecytać mogło. Jak jesce kandydat prziseł na podłazy, to do roku wesele było. Hej!

Có wom powiyam, to wom powiyam, ale to prowda była. Opedziała mi to Johana Fułowa z Chyżnego. Kiek sie je spytoł, cy óna tyz chłopa tak wybrała, to sie zamyślała, pożrała kasik daleko i nic nie pedziała.

Jan Świdroń

PILOTAŻOWY PROJEKT „ODKRYWAM MAŁOPOLSKĘ”

Gmina Lipnica Wielka przy współpracy dyrektorów szkół i Centrum Usług Wspólnych pozyskała środki finansowe na pilotażowy projekt „Odkrywam Małopolskę” realizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

Nasza gmina otrzymała dofinansowanie w wysokości 40 000,00 zł. na zorganizowanie wyjazdów na wycieczki szkolne w dowolnie wybrane miejsca na terenie Małopolski. Wycieczki będą organizowane w każdej szkole podstawowej na terenie naszej gminy w dwóch grupach wiekowych. Realizacja projektu rozpocznie się już we wrześniu.

Projekt umożliwi uczniom poznanie własnego regionu, środowiska przyrodniczego, małopolskich tradycji, zabytków kultury i historii oraz wzbogaci

w wiedzę o Małopolsce, a tym samym utrwali potrzebę aktywnego spędzania wolnego czasu.

Projekt realizowany przy współpracy finansowym Województwa Małopolskiego.

Działające w Szkole Podstawowej nr 1 Koło Naukowe „Młodzi Odkrywczy” przystąpiło do udziału w V Edycji Ogólnopolskiego Programu „Być jak Ignacy. Nauka to przyszłość”.

To wyjątkowy program edukacyjny, stworzony przez Fundację PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza, objęty honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej. Główną ideą programu jest uświadomienie uczniom, iż nauka może zmienić świat a wynalazki pomagają ludziom żyć lepiej.

Celem programu jest promowanie zdobywania wiedzy poprzez

doświadczenie oraz popularyzacja osiągnięć polskich naukowców i wynalazców. Tegoroczna edycja ma zachęcić uczniów do zdobywania wiedzy w takich dziedzinach, jak energia, ekologia, transport oraz technologie przyszłości.

Grupa uczniów z klasy III pod kierunkiem pani Agnieszki Klozyk w trakcie całorocznej edycji programu pozna osiągnięcia czterech naukowców – Józefa Rotblata, Władysława Szafera, Ernesta Malinowskiego oraz Stefana Banacha. Uczestnicy będą także realizowali szereg działań zgodnie z harmonogramem programu, a każdy etap zostanie podsumowany wykonaniem pracy konkursowej. Tym samym szkoła zawalczy o nagrody oraz o tytuł „Naukowej Szkoły Ignacego”.

Ł. Klozyk

DOFINANSOWANIE WYPOSAŻENIA W POMOCE DYDAKTYCZNE

Gmina Lipnica Wielka otrzymała kwotę 137 726,00 zł ze środków rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej z przeznaczeniem na dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych. Z w/w środków zostaną zakupione pomoce dydaktyczne do nauczania geografii, biologii, chemii oraz fizyki w Szkole Podstawowej nr 4 im. dra Emila Kowalczyka w Lipnicy Wielkiej oraz w Szkole Podstawowej im. Bł. Jana Pawła II w Kiczorach. Wśród zaplanowanych do zakupu pomocy znalazły się m. in. monitory interaktywne, mikroskopy, teleskopy, globusy oraz inne.

Bogato wyposażone pracownie będą doskonałym miejscem do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych, ponadto uatrakcyjnią zajęcia, zwiększą zaangażowanie uczniów w procesie uczenia się poprzez zastosowanie nowoczesnych metod nauczania.

(M.M.)

25 NOWYCH TABLETÓW W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 1 IM. ŚWIĘTEJ KRÓLOWEJ JADWIGI

Z przyjemnością informujemy, iż Szkoła Podstawowa nr 1 im. Świętej Królowej Jadwigi w Lipnicy Wielkiej otrzymała od Ministerstwa Edukacji Narodowej 25 nowych, 10-calowych tabletów HUAWEI wraz z etui, klawiaturą i usługą mobilnego dostępu do sieci Internetu (T-MOBILE 50 GB/miesięcznie świadczoną do końca roku szkolnego 2020/2021).

Czujemy się wyróżnieni, gdyż jako jedna z 10 szkół w Małopolsce otrzymaliśmy za darmo Szkolny Pakiet Multimedialny OSE.

Wartość dostarczonego pakietu wynosi 24 261,75 zł.

(Ł.K.)

UDZIAŁ W AKCJI EDUKACYJNEJ „ŁĄCZY NAS KREW, KTÓRA RATUJE ŻYCIE”

W roku szkolnym 2020-21 Szkoła Podstawowa nr 2 im. Józefiny i Emila Mików przystąpiła do akcji edukacyjnej „Twoja krew, moje życie”, organizowanej w ramach programu polityki zdrowotnej „Zapewnienie samowystarczalności Rzeczypospolitej Polskiej w krew i jej składniki na lata 2015 – 2020”.

Celem tej akcji jest zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zapotrzebowania na krew oraz kształtowanie pozytywnych postaw prospołecznych wśród uczniów i rodziców naszej szkoły. W ramach ww. programu szkoła otrzymała materiały promocyjne, tj.: scenariusze lekcji, quizy dla uczniów, film edukacyjny, ulotki edukacyjne, gadżety, które znacznie ułatwiły przekazanie odpowiedniej wiedzy uczniom. Podczas przeprowadzania akcji wychowawcy klas, a także opiekunowie wolontariatu starali się przełamywać mity związane z oddawaniem krwi.

Zajęcia edukacyjne prowadzone były już od najmłodszych klas – oddziałów zerowych aż po klasę VIII. Uczniowie z zaciekawieniem słuchali informacji dotyczących tak ważnego, zwłaszcza w dzisiejszym czasie tematu, jakim jest honorowe oddawanie krwi. Wszyscy zadawali mnóstwo pytań, podejmowali ciekawe dyskusje.

Uczniowie dowiedzieli się, że krwi nie można wyprodukować w żadnym laboratorium ani niczym jej zastąpić. Jediną „fabryką” jest ludzki organizm. Dlatego tak ważne jest, aby się nią dzielić. Krew i jej składniki potrzebne są każdego dnia. Podawane są głównie osobom, u których występują braki krwi i jej składników. Braki te mogą wystąpić w wyniku wypadku albo zabiegu operacyjnego, zaburzeń krzepnięcia, po oparzeniach i urazach, a także u pacjentów z chorobami nowotworowymi, w trakcie i po chemioterapii oraz u pacjentów

wymagających transplantacji lub zabiegów kardiologicznych. Każda krew, niezależnie od grupy jest bardzo potrzebna, dlatego tak ważne jest, aby osoby dorosłe podzieliły się nią z potrzebującymi. Krwiodawstwo w Polsce jest honorowe, co oznacza, że Dawcy nie otrzymują wynagrodzenia za oddaną krew i jej składniki. Honorowi Krwiodawcy oddają krew bezinteresownie. W dowód uznania i szacunku, zarówno w przychodniach jak i aptekach, obsługiwani są poza kolejnością.

Jako szkoła jesteśmy dumni z tego, że wśród nauczycieli mamy posiadacza legitymacji Honorowego dawcy Krwi i liczymy, że takich osób będzie coraz więcej.

Podsumowaniem zajęć było wykonanie przez uczniów modelu krwi.

Dzięki temu mogli oni poznać skład krwi i dowiedzieć się jak bardzo ważny jest każdy jej element.

Zadaniem dodatkowym dla wszystkich uczniów było przekazanie zdobytej wiedzy swoim rodzicom i opiekunom oraz zachęcenie ich do odwiedzenia Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa lub do uczestniczenia w akcjach organizowanych na terenie naszej gminy. Przekazanie tych informacji miały ułatwić gadżety i ulotki, które wszyscy uczniowie otrzymali po uczestnictwie w zajęciach.

„Wszyscy jesteśmy teraz przed wielkim testem społecznej odpowiedzialności. Lekarze, pielęgniarki, farmaceuci, policja, wojsko i wiele innych zawodów każdego dnia zdają najtrudniejszy egzamin w życiu. Jednakże pomoc Honorowych Dawców Krwi jest niezastąpiona. Zgłaszajcie się do Centów Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa, bo krew jest teraz bardzo potrzebna” (Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa).

mgr Anna Karlak,
mgr Beata Pakos

WYCIECZKA KLAS I-III DO ZAKOPANEGO

W dniu 7 października 2020 r. odbyła się całonocna wycieczka kl. I-III do Zakopanego w ramach Projektu Odkrywam Małopolskę realizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Celem tego projektu było zapoznanie uczniów z walorami i atrakcjami turystycznymi Małopolski. Pilotem naszej wycieczki był pan Jacek Sarniak z Beskidy Travel.

Wyjechaliśmy z Lipnicy Wielkiej we wczesnych godzinach porannych. O godzinie 8.00 rozpoczęliśmy zwiedzanie Sanktuarium Narodowego MB Fatimskiej na Krzeptówkach. Tam wysłuchaliśmy krótkiej historii budowy tego Kościoła - jako votum wdzięczności za cud ocalenia życia Ojca Świętego Jana Pawła II w dniu 13 maja 1981 roku. Potem przeszliśmy pod Ołtarz Papieski w parku fatimskim upamiętniający pielgrzymkę Jana Pawła II w 1997 r.

Z kolei nastąpił przejazd autokarem do miejsca docelowego. Następnie zostaliśmy podzieleni na grupy. Jedna z grup rozpoczęła zwiedzanie Centrum Edukacji Przyrodniczej TPN. To najnowocześniejszy tego typu obiekt w naszym regionie. W środku kino 4D, największa w Polsce makieta Tatr, sala odkryć, sklepik z wyjątkowymi górkami gadżetami i wydawnictwami. Również w tym samym przedziale czasowym odbył się spacer grupy pod Centralny Ośrodek Sportu i Wielką Krokiew.

W godzinach południowych przejechaliśmy pod dolną stację kolejki na Gubałówkę. Po czym nastąpił wyjazd kolejką linowo terenową, spacer po Gubałówce, czas na wspólne zdjęcia i przerwa na obiad, a następnie zjazd kolejką do dolnej stacji. Niebywałą atrakcją były warsztaty w fabryce cukierków Ciu Ciu Artis, gdzie dzieci miały możliwość obserwowania pokazu ręcznie robionych cukierków, same mogły ukłęcić swojego lizaka i skroić cukierki, a następnie pięknie zapakowane zabrać do domu. Później nastąpiła wymiana grup i spacer najbardziej znaną ulicą Zakopanego - Kru-pówkami oraz czas na zakup pamiątek. Ostatnim punktem dnia był Tatrzański Park

Edukacyjny. Podczas pobytu mogliśmy nie tylko wiele się dowiedzieć, ale również doświadczyć i zobaczyć. Na terenie obiektu znajduje się zagroda z owcami, kozami i dwoma gatunkami lisa: polarnym i srebrnym. Atrakcja ta dostarczyła nam niezapomnianych wrażeń z uwagi na fakt, że można było zwierzęta

nakarmić „z ręki” i pogłaskać. W parku znajduje się również zagroda z majestatycznie prezentującymi się jeleniami szlachetnymi. Nie da się ukryć, że możliwość obserwowania stada danieli również nie jest codziennym widokiem. Po pełnym atrakcji i wrażeń dniu około godziny 17.30 nastąpił powrót do Lipnicy

Wielkiej. Dziękujemy wszystkim, którzy przyczynili się do zorganizowania tak atrakcyjnej wycieczki.

„Projekt realizowany przy wsparciu finansowym Województwa Małopolskiego”

*Wychowawca klasy II
- mgr Elżbieta Kuliga*

ŚLUBUJEMY TOBIE SZKOŁO!

W dniu 27 października 2020 roku w Szkole Podstawowej Nr 1 odbyło się ślubowanie i pasowanie pierwszoklasistów. W tym uroczystym spotkaniu uczestniczyli: dyrektor szkoły - Pan Łukasz Kłozyk, nauczyciele, rodzice oraz uczniowie z klas młodszych. Gościem specjalnym była Dobra Wróżka, która przybyła z dalekiej krainy. I pewnie wszystko przebiegłoby bez zakłóceń, gdyby... na scenie nie pojawił się nieproszony gość. Zła Wróżka, zanim ktokolwiek zdążył zareagować, zaczęła naszych pierwszoklasistów. Na szczęście okazało się, że istnieje sposób na to, aby złe czary straciły swoją moc. By tak się stało, nasi mali bohaterowie musieli wybrać się w podróż do pięciu Krain: Krainy Muzyki, Miłości, Mądrości, Pracy i Tańca oraz zdobyć pięć atrybutów. W czasie tej podróży towarzyszyły dzieciom znane im postacie ze świata baśni i bajek, w które wcieliili się uczniowie z klasy IV. Dzieci dzielnie poradziły sobie ze wszystkimi zadaniami i w ten

sposób Dobra Wróżka mogła z nich zdjąć złe zaklęcie.

W tym momencie można było rozpocząć ceremonię ślubowania. Uczniowie z przejęciem powtarzali, wypowiediane przez Pana Dyrektora, słowa przysięgi. Następnie każdy z pierwszaków przekroczył symboliczną bramę „Krainy Wiedzy” i został pasowany na ucznia,

a następnie otrzymał upragnioną legitymację szkolną. Wychowawczynie klasy pani Anna Mikłusiak, wręczyła swoim uczniom pamiątkowe dyplomy oraz ilustrowane słowniki ortograficzne zakupione przez rodziców. Na zakończenie Pan dyrektor pogratulował pięknego występu i życzył uczniom sukcesów w nauce.

A. Mikłusiak

WYCIECZKA DO OŚWIĘCIMIA, WADOWIC I NAD JEZIORO MUCHARSKIE

W czwartek 8 października 2020 roku byliśmy całą klasą VIII, VII a i VII b na wycieczce szkolnej w Oświęcimiu, Wadowicach oraz pływalismy statkiem po Jeziorze Mucharskim z Projektu Odkrywam Małopolskę. Wycieczkę zaczęliśmy od zwiedzania obozu koncentracyjnego Auschwitz - Birkenau. Wejście do obozu otwierała brama z napisem „Arbeit macht frei” to znaczy praca czyni wolnym. Przewodnik oprowadził nas po niektórych budynkach obozowych i przybliżył nam ich historię. Mogliśmy zobaczyć co znajdowało się w niektórych pomieszczeniach, a mianowicie liczne fotografie ludzi którzy tam zginęli, różnego rodzaju przedmioty codziennego użytku, umieszczone za ogromnymi szybami m.in. sterty okularów, garnków, szczoteczki do zębów, protezy. Byliśmy też pod „Ścianą Śmierci”, gdzie rozstrzelano kilkanaście tysięcy ludzi. Po wyczerpującej pełnej zadumy lekcji historii udaliśmy się w dalszą drogę do Wadowic. Wadowice rodzinne miasto św. Jana Pawła II - to kolejny etap naszej wycieczki. Najpierw zwiedziliśmy muzeum poświęcone pamięci tego wielkiego papieża, następnie przeszliśmy do kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny. A na koniec jeździliśmy „ciuchcią” po wadowickim rynku, którego największą atrakcją były papieskie kremówki. Wycieczkę naszą zakończyliśmy rejsem po sztucznym jeziorze Mucharskim, gdzie mogliśmy podziwiać piękny zachód słońca. Do domu wróciliśmy ok. godziny 20.00 gdzie czekali na nas rodzice. Wyjazd nasz uważam za udany i bardzo ciekawy, pełen refleksji i zadumy, ale nie

brakowało także dobrego humoru. Nasi opiekunowie stanęli na wysokości zadania i zadbali o nasze bezpieczeństwo i o to abyśmy mogli wrócić do domu z niezapomnianymi wrażeniami. Pilotem naszej wycieczki był Pan Jacek Sarniak z Beskidy Travel, który z zaangażowaniem i wiedzą oprowadzał nas po tych ciekawych miejscach.

Mateusz Janowiak - kl. 8

Projekt realizowany przy wsparciu finansowym
Województwa Małopolskiego

BIEG WSCHODZĄCEGO SŁOŃCA NA BABIĄ GÓRĘ

4 października w Lipnicy Wielkiej odbył się Bieg Wschodzącego Słońca. Zadaniem uczestników było wbiegnięcie na szczyt Babię Górę startując o 5:45 rano spod ośrodka Górską Przystań w Przywarówce. Najlepszy z zawodników, Michał Tuka z Niżnej na Słowacji może poszczycić się czasem 42 minuty w jedną stronę. Warunki na szczycie Babię Góry, zwłaszcza dla osób, które docierały na metę od godziny 6:44 były bardzo trudne, dlatego wszystkim Uczestnikom i Uczestniczkom serdecznie gratulujemy osiągniętych wyników.

Najlepsze wyniki w I edycji Bieg Wschodzącego Słońca z Lipnicy Wielkiej na Babię Górę uzyskali:

OPEN MĘŻCZYZN: 1 miejsce: Michał Tuka - 00:42:37; 2 miejsce: Robert Kidoń - 00:44:44; 3 miejsce: Tomasz Data - 00:45:26.

OPEN KOBIET: 1 miejsce: Katarzyna Jakiela-Rzadkosz - 00:49:35; 2 miejsce: Anna Kidoń - 00:56:44; 3 miejsce: Kinga Pachura - 00:59:51.

*Organizator: „Kozica” Fundacja Biegów Górskich,
foto: Orawa TV Grzegorz Rzepiszczak*

ORAWSKI DUATHLON NIEPODLEGŁOŚCIOWY

W dniu 4 października w Lipnicy Wielkiej - Przywarówce, przy przepięknie położonym budynku Ośrodka Górską Przyśtań odbył się Orawski Duathlon Niepodległościowy. Zawodnicy mieli do pokonania 9,5 km odcinek rowerowy oraz 8,5 km odcinek biegiem. Trasa przebiegała przez Przywarówkę oraz Kiczory.

Ostatecznie klasyfikacja ułożyła się następująco (do 3 miejsca):

KOBIETY: 1 miejsce - Wioleta Pawlak - Piekelnik; 2 miejsce - Anna Kidoń - Lipnica Mała; 3 miejsce - Iwona Misiniec - Zubrzyca Górna.

MĘZCZYŹNI: 1 miejsce - Łukasz Klozyk - Lipnica Wielka; 2 miejsce - Tomasz Warzeszak - Kiczory; 3 miejsce - Przemysław Świerczek - Nowy Targ.

Sędziami zawodów byli: Mateusz Machajda i Tomasz Kramarz.

Uroczystego wręczenia nagród dokonali: Wójt Gminy Lipnica Wielka Mateusz Lichosyt, Prezes Stowarzyszenia Lipnica Wielka na Orawie Grzegorz Rzepiszczak oraz Wiceprezes Renata Martyniak.

Sponsorami zawodów byli: 4F Jabłonka, Didosport

Nowy Targ, Chochołowskie Termy, Wakacje Bajka - wypoczynek z dziećmi, WiR computers s.c. Jabłonka, Mobikom Jabłonka, AG media, Ricardo Gym Jabłonka, Firma budowlana „Skowron” Zubrzyca Górna, Pracownia artystyczna „Ewucha”, Bartłomiej Bobrowski - Insurance and pension, Asekuro Ubezpieczenia, Szkoła narciarska HEJ.

Do każdego uczestnika powędrowały wspaniałe medale z orawskim motywem rozetki wykonane przez naszych lokalnych, artystów wielkiego formatu: Magdalenę Kostrzewę Smreczak i Mariana Smreczaka z Lipnicy Małej. Wszyscy uczestnicy otrzymali również pamiątkowe dyplomy oraz koszulki.

Nie zabrakło stoisk naszych artystów ludowych ze Stowarzyszenia ART Orawa, Koła Gospodyń Wiejskich z Lipnicy Wielkiej, kapeli regionalnej oraz pomocy jednostek OSP z naszej gminy oraz OSP Piekelnik. Dziękujemy za gościnność Ośrodka Górską Przyśtań.

Dziękujemy wszystkim, którzy zechcieli w sportowy sposób uczcić 100. rocznicę przyłączenia części Orawy do Niepodległej Polski w ramach projektu „Czy Orawa Pamięta?” Stowarzyszenia Lipnica Wielka na Orawie - zadania publicznego współfinansowanego ze środków Ministra Obrony Narodowej. Współorganizatorami imprezy byli: Gmina Lipnica Wielka i Gminne Centrum Kultury w Lipnicy Wielkiej.

*Patronat medialny: Orawa TV i odkryjorawe.pl
foto: Orawa TV Grzegorz Rzepiszczak, Paweł Pastwa, Kamil Kuś*

DERBY MŁODZIKÓW

Młodzież KS Babia Góra zakończyła rozgrywki rundy jesiennej II ligi młodzików meczami z sąsiadem zza miedzy PUKS Lipnica Mała.

W pierwszym meczu 22.10.2020 r., w zaległym spotkaniu, nasi pokonali „małolipniczanów” 2-0. Bramki w tym meczu zdobyli: Andrzej Dunaj i Adrian Dziubek.

Drugi mecz rozegrali 27.10.2020 r. i ponownie byli lepsi. Tym razem zwyciężyli 4-2. Bramki strzelali: 2 gole Kuba Karkoszka i po jednym Kamil Orawiec i Łukasz Lichosyt.

Skład Babiej Góry:

Kamil Wyrostek, Rafał Michalak, Szymon Janowiak, Bartłomiej Łyś, Kamil Kłapisz, Igor Żurek, Przemysław Kuliga, Łukasz Lichosyt, Andrzej Dunaj, Kamil Orawiec, Alan Florczak, Adrian Dziubek, Jakub Karkoszka, Sebastian Karkoszka, Michał Miodun, Wojciech Kuliga, Michał Janowiak, Szymon Wontorczyk, Filip Wilk-Juraszek, Ksawery Witek, Michał Łowas

Tekst: s.f.

XII MEMORIAŁ GRZEGORZA WESOŁOWSKIEGO

XII Memoriał Grzegorza Wesołowskiego odbył się 7 listopada 2020 roku, tradycyjnie już na halach sportowych w Lipnicy Wielkiej, Jabłoncu, Piekelniku oraz Załęcznym.

Całość odbyła się pod bardzo rygorystycznymi wymogami sanitarnymi, co sprawiło, że turniej mógł odbyć się w bezpiecznych warunkach.

Z tego względu turniej był inny, niż przyzwyczyli nas do tego poprzednie edycje, gdzie hale zazwyczaj wypełnione były kibicami i niósł się na nich głośny doping.

Turniej obsługiwany był przez sędziów z małopolskiego oraz śląskiego związku sędziów i jak to jednogłośnie stwierdzili - rozgrywki były na naprawdę wysokim poziomie.

Po zaciętej rywalizacji wyniki przedstawiają się następująco:

Kat. kobiety OPEN: I ms. Volley Prosecco Silesia Dąbrowa Górnicza; II ms. Tak Jest Kraków; III ms. Chlory na Bogato.

MVP kat. kobiet OPEN - Ewelina Tutak (Volley Prosecci Silesia Dąbrowa Górnicza).

W kat. MĘŻCZYŹNI OPEN: I ms. Dziadki; II ms. Stowarzyszenie Volley Dąbrowa Górnicza; III ms. Wataha Busko-Zdrój.

MVP kat. mężczyźni OPEN - Mateusz Mamcarczyk (Dziadki).

Nagrodą dla MVP mężczyzn była koszulka Mariusza Wlazłego - zawodnik Trefla Gdańsk, który przekazał organizatorom koszulkę wraz ze swoim autografem poprzez Fundację Mariusza Wlazłego, która wspiera siatkarskie inicjatywy na terenie całej Polski.

Organizatorzy dziękują wszystkim za każde wsparcie, bez którego tegoroczna edycja turnieju nie mogłaby się odbyć.

Akcjami towarzyszącymi podczas memoriału są:

- akcja zbiórki krwi - odbyła się 7 listopada w Lipnicy Wielkiej - zebrano 44 jednostki krwi (w tym 1 osocze od ozdrowieńca),

- akcja zbiórki żywności długoterminowej pn. Misie Radowie - zbiórka organizowana na terenie niemal 25 szkół podstawowych na terenie Orawy i Podhala. Zebrane rzeczy z pomocą sióstr zakonnych z Lipnicy Wielkiej oraz OPS z Jabłonki i Czarnego Dunajca rozdysponowane zostały wśród najbardziej potrzebujących mieszkańców tych trzech gmin.

Kamil Bodzioch

foto: Jakub Wojtyczek

ŚWIĘCI O WYJĄTKOWEJ ZIMIE 2021 R.

Pora roku jaką jest zima, podobnie z resztą jak lato, jest dłuższą od wiosny czy jesieni. Nasi przodkowie oraz wieść gminna głosiła, że zima, a raczej opa-

dy śniegu atakowały już na św. Michała. „Święty Michał śniegiem kichał” mawiała śp. Babcia Karolina oraz że „św. Marcin przyjeżdża na białym koniu”. Czasem bywało tak, że już Wszyscy Święci w bieli przyjeżdżają. Chociaż mija mi osiemdziesiątka, to pamiętam śnieg i mróz na św. Katarzynę (25 XI), św. Andrzeja (30 XI) oraz św. Barbarę (4 XII). Do dzisiaj spraw-

da się wróżebna przepowiednia na św. Barbarę – Jak po wodzie, to Boże Narodzenie po mrozie. „Ile śniegu przy św. Mikołaju (6 XII) tyle trawy da drugi Mikołaj w maju (19 V). Latoś był zielony, o zgrozo ile będzie śniegu w maju. Zima już dała swoje znaki przyjscia. A co Św. Barbara wróżyła o Bożym Narodzeniu? Powinno być pogodne, bez opadów, również słoneczne, ale z mroźną aurą wyżową. O podobnym dniu Narodzenia Chrystusa wróżył dzień św. Jana Chrzciciela (24 VI). Było wówczas ciepło i słonecznie, a teraz będzie odwrotnie, jak wyżej podałem.

Czy odwieczna wróżba się sprawdziła, co powiedzą inni Święci o zimie, która według przepowiedni świata zwierzęcego i roślinnego oraz niektórych drzew ma być bardzo odwilżowa w marcu, ale nie tylko, bo i w lutym.

Bardzo mroźna od 25 stycznia, ale może być, że dwa dni wcześniej, do 2 lutego, wtedy kiedy przypada Matki Boskiej Gromnicznej lub parę dni po

tym święcie. Na pewno zima będzie zmienna, a to najgorsze co może być przy obecnie panującej epidemii koronawirusa. Jak będą się czuć ludzie i zwierzęta, gdy w styczniu lub marcu po paru dniach śnieżnych lub mroźnych, nadto wietrznych chmury od zachodu i południa przyniosą ciepłą aurę i skoki temperatury? Podobnie jak latem będą anomalie pogodowe

spowodowane napływem wilgotnego powietrza znad oceanu, zimnego i mroźnego ze wschodu Rosji, czy ciepłego prądu od Morza Śródziemnego i Afryki – pustynnego. Chłody, umiarkowane, ale wilgotne, liczne opady deszczu, deszczu ze śniegiem oraz nieprzyjemne odwilże, mogą, jak głosiły wieści gminne, wspominali nas przodkowie oraz zapiski w kalendarzach, spowodować podtopienia, roztopy lub powodzie.

Okres Bożego Narodzenia z dawną związany był ze śniegiem i mrozem, zaś Wielkanoc z zielenią i przyjemnymi temperaturami. Jakie były to już wiemy. Co powiedziała o styczniu św. Łucja (13 XII) i dni po niej? (14 XII i 15 XII). Są to wróżby na luty i marzec. Zaprawdę powiadam wam, że to warto zapisać. Ilość i siłę opadów, zamglenie, temperaturę,

słoneczne godziny oraz wiatr, bo to nam wszystko pozwala przewidzieć pogodę na cały miesiąc. Zachęcam zapisywać dni od 13 grudnia do 14 grudnia i od Bożego Narodzenia 25 XII do Trzech Króli. Pierwszą i drugą przepowiednię porównujemy. Jeżeli więc zdarzyło się, że 13 grudnia i 25 stycznia było podobnie, to wtedy prognoza na styczeń jest jednoznaczna: powinien być pogodny i mroźny. Kto takie zapiski czyni, ma pełny obraz całego miesiąca. Zdarzyło się, że pogoda na cały rok była w 70% zgodna z przepowiednią. Przypominam, gdy Boże Narodzenie białe, to Wielkanoc będzie zielona. „Jaka pogoda w Szczepana (26 XII) panuje, taka na luty się szykuje”.

Zima się zaczęła w grudniu, a jaka będzie w styczniu? Jeżeli są mrozy, jak również spore opady śniegu, to dobrze, bo to wróżba urodzajnego roku. „Styczeń pogodny, wróży rok płodny”. Winniśmy być bardzo niepewni jeżeli w pierwszym miesiącu zimy prawie nie ma, jeśli w tym czasie nadciągają liczne z zachodu i południa deszczowe chmury, gdy następuje długotrwała odwilż, to niekorzystnie dla wiosny i lata. „Bój się w styczniu wiosny, bo marzec zazdrosny”. „Jak styczeń zachlapany, to lipiec zapłakany”. Styczeń zaczyna się Nowym Rokiem. I tak „Nowy Rok jaki, cały rok taki”. W tym miesiącu jest już wyraźnie dłużej. „Na Nowy Rok przybywa dnia na barani skok”. Jest zmiennie i różnicowanie w pogodzie. Pada śnieg u nas, a w Polsce deszcz. Jest zima więc więcej wiatry, które powodują zawieje i zamiecie. Święto Trzech Króli (6 I) jak

ładnie, mroźnie, słonecznie i wyżowo w dni poprzedzające i w samo święto, to zapowiedź dosyć wczesnej i cieplej, ładnej pogody na wiosnę. „Na Trzech Króli słońce świeci, wiosna do nas pędem leci”. Może być jednak inaczej. Mroźne wyżnie przyszły ze wschodu, jest ciepła masa powietrza, jest odwilżowo, wietrznie, mglisto. Obawiamy się nieprzyjemnej, niespokojnej dokuczliwej, różnorodnej pogody, która potrwa kilka tygodni. „Gdy Trzej Królowie szarugą częstują to w Zielone Świąta psotę przewidują”. Od połowy stycznia mamy więcej roz pogodzeń, ale dni są chłodne. Mamy dni pogodne, mroźne, wyżowe, bo wieją wiatry ze wschodu i północne od zachodu. Jest mróz i są spadki temperatury nocą a nawet w dzień. Wieje wiatr z południowego zachodu, za oknem pada śnieg, potem deszcz. Nastają dni pochmurne i śnieżne. Nadszedł dzień 25 stycznia, „Nawrócony Święty Paweł zimę nam obraca”. Ucięta gałąź buka w dniu Wszystkich Świętych była wilgotna, ale nie wszędzie, były pasy na skraju, ale biała plamka sucha w środku. To wróżbna przepowiedź, że ostra zima będzie w środku, czyli pod koniec stycznia. Dni z chłodem oraz roz pogodzeniami i mrozem potrwają aż do lutego. „Na Wszystkich Świętych sztuka, utnij gałąź buka, gdy wilgoci nie ma będzie sroga zima”. „Kiedy Paweł (25 I) się nawróci, zima na wspak się obróci”.

Miesiąc luty zawsze kojarzy się nam z mrozami i chłodem. W miesiącu tym jest Święto Matki Boskiej Gromnicznej, zwanej połowicą zimy. Po niej powinny być dni różnorodne z wiatrami wiejącymi z różnych kierunków. Jeżeli z południa lub południowego zachodu to śnieg lub śnieg z deszczem. Wiatry wiejące ze wschodu lub z północnego zachodu spowodują dni pogodne i mroźne. Możliwe po św. Walentym (14 I) ocieplenie. „Św. Walenty nie odmrozi pięty”. Przeważać powinny temperatury dodatnie, dni odwilżowe,

typowe dla przedwiośnia. Zimą do końca lutego rządzi św. Maciej (24 II). „Św. Maciej zimę traci, albo ją bogaci”. Lepiej jak zimno i mroźno, a jak ciepło, to zima się będzie wlokła. Po tym święcie więcej opadów intensywnych. Pogoda marcową bywa bardzo zmienna. Tę niestałość najlepiej określa przysłowie ludowe: „W marcu jak w garncu”. Marzec powinien zacząć się od dni pogodnych słonecznych. W dzień i noc raczej temperatury niskie. Chłodna pogoda z dużymi opadami i silnymi wiatrami może trwać do połowy marca. Lokalnie opadów śniegu, śniegu z deszczem, lub deszczu bardzo dużo. Taki też mokry i wilgotny powinien być początek kalendarzowej wiosny. W marcu powoli ustępuje zima i nastaje wiosna. Trzeba w tym roku dbać o zdrowie, bo liczne zmiany w pogodzie niekorzystnie będą wpływać na samopoczucie nasze, a jeszcze panująca epidemia koronawirusa. W marcu koniecznie musimy pamiętać o Święcie Czerdziestu Męczenników (10 III). Przysłowie ludowe mówi: „Czerdzięści Męczenników jakich, czerdzięści dni potem takich”. „Na Grzegorza (12 III) idzie zima do morza”. Oby tak było również (19 III), kiedy to jest św. Józefa. Ponieważ otwiera wiosnę, a jednocześnie przegania zimę. „Św. Józef kiwnie brodą, idzie zima na dół z wodą”. Bacznie obserwujemy dzień (25 III) Zwiastowania Najświętszej Marii Panny, zwany też Kwietny. Prognoza brzmi: „Jakie Zwiastowanie, takie Zmartwychwstanie”. Moi drodzy – okaże się.

Zima to trudna pora dla życia ptaków i zwierząt. Dokarmiając je pomożemy im przetrwać zimną porę roku. Tegoroczna zima przejdzie do historii, ze względu na chorobę koronawirusa, która nam ludziom w Polsce, Europie i świecie utrudniła, a wręcz zabroniła korzystać z radością z uroków zimy i świąt kościelnych.

Przeżycia wirusa i radości w życiu, w czasie zimy życzy Planetnik z Kiczor.

RUNDA JESIENNA ZAKOŃCZONA

KS Babia Góra zakończyła rundę jesienną sezonu 2020/21 V ligi na szóstym miejscu.

Babia Góra – Jarmuta Szczawnica 2-8 (0-3)

Bramki: 1-8 H.Konieczny, 2-8 W.Szczerba

Skład: A.Ignaciak, (71 K.Kobroń). P.Lach (65 K.Kucek), Sz.Urban, G.Skoczyk, D.Kusper, P.Szymusiak, H.Konieczny, W.Szczerba, A.Stopiak (46 M. Stopka) S.Basisty,(68 M.Kudzia), T. Lach, (58. G.Antosiak),

Babia Góra – Turbacz 3-3 (1-1)

Bramki: 2 min 1-0 G.Skoczyk 65 min 2-1 G.Skoczyk 71 min 3-1 H.Konieczny

Skład: K.Kobroń, Sz.Urban, P.Lach, G.Skoczyk, D.Kusper, H.Konieczny, P.Szymusiak, S.Basisty (15 T.Lach), W.Szczerba, Ł.Wontorczyk (60 D.Bełciak), M.Stopka (80 K.Kucek).

Po dwóch porażkach piłkarze Babiej Góry zremisowali z Turbaczem Mszana Dolna, chociaż jeszcze 10 min przed końcem prowadzili 3-1.

Babia Góra – AKS Ujanowice 3-0 (2-0)

Bramki: w 7, 20 i 82 min: W. Szczerba

Skład: K.Kobron, Sz.Urban, G.Skoczyk, D.Kusper, H.Konieczny (R.Machajda), P.Szymusiak, A.Stopiak (46 M.Stopka), W.Szczerba (K.Kucek), Sz.Bierówka (Bełcik), P.Lach, T.Lach (R.Rudyk).

Czarni Czarny Dunajec – Babia Góra 1-2 (1-1)

Bramki: 38 min G.Skoczyk, 72 min W.Szczerba

Skład: K.Kobron, Sz.Urban, G.Skoczyk, D.Kusper, H.Konieczny, P.Szymusiak, A.Stopiak (46 M.Stopka), W.Szczerba (87 K.Kucek), Sz.Bierówka, P.Lach, T.Lach.

Babia Góra – Granit Czarna Góra 3-0 (2-0)

Bramki: 14min Bełcik, 30 Urban, 46 Szymusiak

Skład: K. Kobron, Sz. Urban, G. Skocznyk, D. Kusper, H. Konieczny (80 K. Kuczek), P. Szymusiak, D. Bełciak (75 M. Stopka), W. Szczerba (66 R. Rudyk), Sz. Bierówka (87 R. Machajda), P. Lach, T. Lach (83 M. Harkabuzik).

Kończąc rundę jesienną na swoim stadionie w rozgrywkach V ligi, Babia Góra pokonała Granit 3-0. Drużyna

miała mecz pod kontrolą od samego początku na ciężkim, grząskim boisku powalczyła i pewnie wygrała.

Babia Góra – Krokus Przyszowa 1-1.

Bramki: P. Lach

Skład: Kobroń – Kusper, Urban, G. Skocznyk, P. Lach, Stopiak (46 Bełciak), Szymusiak, Konieczny, Bierówka, Szczerba, Stopka (81 Rudyk)

Zdaniem trenera: Pojechaliśmy po zwycięstwo, ale patrząc na przebieg tego pojedynku, remis jest sprawiedliwym wynikiem. Dobre spotkanie w bramce rozegrał Kobroń, który obronił między innymi bardzo groźny strzał w ostatniej minucie. Dzięki temu wróciliśmy do domu z cennym punktem.

F.S.

„PODRÓŻ DO PRZESZŁOŚCI”

Praca konkursowa ORAWA ZA 100 LAT – I miejsce – kategoria wiekowa kl. V - VIII.

Jest rok 2120. Moja podróż dookoła świata dobiegła końca. Swoim balonem odwiedziłem wiele pięknych miejsc na ziemi. Jednak kraina, którą zobaczyłem u kresu swej wędrówki przyćmiła blaski wszystkich innych przeze mnie zwiedzonych. Nie miałem w ogóle zamiaru zatrzymać się w tych stronach, ale piękno miejscowego krajobrazu przekonało mnie, by zatrzymać się i zapoznać z lokalną kulturą. Spojrzałem na swój system nawigacji i dowiedziałem się, że jestem w Polsce w rejonie nazywanym Orawą.

Wylądowałem na polanie niedaleko Schroniska Babio-górskiego. Od razu zwróciłem uwagę na nowoczesnie urządzone tereny. Postanowiłem je w niedalekiej przyszłości odwiedzić. Dalej ujrzałem modernistyczne domy, apartamenty i biurowce. Mimo tej awangardowej zabudowy natura nadal zachowała swoje miejsce w orawskim krajobrazie. Wszędzie widać było wszelakiego rodzaju kwiaty i drzewa, których gatunku nie potrafiłem rozpoznać. Udałem się do środka schroniska. Natychmiast przywitał mnie pogodny mężczyzna ubrany w strój regionalny.

- Witajcie, panocku, u nas na piyknyj Orawie! – powitał mnie przyjaźnie.

- Dzień dobry! Chciałbym tu przenocować. Znajdzie się jakieś miejsce dla strudzonego wędrowca?

- Zaprowadzam Was w moje skromne prog! – zaprosił mnie.

- Nie do końca rozumiałem, o czym on mówił, ale po jego gestach zdołałem się domyślić.

Szliśmy po pięknych drewnianych schodach z rzeźbionymi poręczami, prowadzącymi na pierwsze piętro. Dalej poruszaliśmy się na ruchomych pasach. W ten sposób dostaliśmy się na trzecie piętro.

- Tutok bedzicie panocku bywać – oznajmił gospodarz.

- Dziękuję – odpowiedziałem.

Apartament był okazały. Łazienka, sypialnia i spory salon wyglądały pięknie. Wszystko zostało urządzone nowoczesnie, jednak miało swój regionalny charakter.

Następnego dnia postanowiłem zwiedzić okolicę. Zjadłem śniadanie i wyruszyłem ze schroniska. Przy nim była również wypożyczalnia pojazdów. Wybrałem latający rower

i zapłaciłem za wypożyczenie. Pojechałem w dół ścieżką. Moją uwagę przykuł wysoki budynek. Wszedłem do środka i dowiedziałem się, że ten obiekt to Muzeum Kultury Orawskiej w Lipnicy Wielkiej.

Przy wejściu zostałem poproszony przez recepcjonistę o przedstawienie się.

- Nazywam się Dagobert Bialon, jestem Węgrem, ale potrafię mówić po polsku.

- Hmm, chyba gdzieś słyszałem to nazwisko... - powiedział recepcjonista.

- Podróżuję balonem dookoła świata, być może słyszał pan o mnie w telewizji.

- Zapewne tak, chce pan zwiedzić muzeum? – zaproponował mężczyzna.

- Chętnie obejrzę ciekawe eksponaty.

Kupiłem bilet i przewodnik oprowadził mnie po salach muzealnych. Było tam wiele starych eksponatów. Obejrzałem rzeźby artysty zwanego Heródkiem, czy rękopisy utworów pisarzy żyjących w ubiegłym stuleciu. Znajdowały się tam tomiki wierszy Emila Kowalczyka, Roberta Kowalczyka, książki Andrzeja Jazowskiego i ważne pisma Piotra Borowego oraz innych twórców.

Po skończonej przechadzce po muzeum pojechałem dalej. Mijałem wiele cudownych budowli, zadbane domy, nowoczesne szkoły, ale nigdzie nie widziałem ludzi. Będąc w centrum miasteczka usłyszałem gromkie brawa dochodzące

z zabytkowego budynku.

Zaintrygowany zatrzymałem się i na ścianie przeczytałem napis: Dom Ludowy w Lipnicy Wielkiej.

Okazało się, że wszyscy mieszkańcy świetnie się bawili na spektaklu Orawskiej Grupy Teatralnej pt. „Otello po orawsku”. Wesoła atmosfera też mi się udzieliła, lecz po jakimś czasie ruszyłem w dalszą podróż, tym razem w stronę Jabłonki. Na miejscu dosłyszałem donośny gwar. Pojechałem dalej i zobaczyłem ogromny obszar cały wypełniony sklepami i ludźmi chętnymi do kupowania. Gdy znalazłem się bliżej Centrum handlowego natychmiast podbiegło do mnie kilka robotów reklamowych. Postanowiłem kupić sobie jakąś pamiątkę z tego miejsca. Odłożyłem rower na miejsce parkingowe i dalej poszedłem pieszo. W sklepie z pamiątkami zainteresowała mnie jedna rzecz. Zapytałem o nią sprzedawcę.

- Proszę pana, co to za rzecz?

- To miniatura laboratorium we wnętrzu Babiej Góry.

- Jakiego laboratorium?

- To pan nie wie?! U nas na Orawie odkryto nowy pierwiastek – arvan. Jego nazwa pochodzi od starej nazwy Orawy, czyli Arvy. Połączony z odpowiednimi składnikami tworzy paliwo o niezwykłej mocy umożliwiając loty daleko w kosmos, ale również można go stosować do silników ziemskich pojazdów – wytłumaczył mi sklepikarz.

- W takim razie pewnie znakomicie się powodzi mieszkańcom waszego regionu? – zauważyłem.

- Ma pan rację! Przedsiębiorcy z całego świata przyjeżdżają do nas, by zakupić to paliwo. A i tacy prości ludzie jak ja dzięki temu zarobią.

Kupiłem tą miniaturę i pożegnałem się z sympatycznym sprzedawcą. Postanowiłem wrócić do Lipnicy Wielkiej. Wziąłem rower i pojechałem. Pomyślałem żeby wstąpić na cmentarz. Było tam dużo starych grobów. Przechadzałem się w zadumie między mogiłami... Nagle dojrzałem na nagrobku nazwisko Białoń. Od razu pomyślałem, że brzmi ono jak moje. Może to jakaś moja rodzina? Skąd miałoby się wziąć takie nazwisko? Bardzo mnie to zaintrygowało. Poszedłem do proboszcza parafii, by dowiedzieć się czegoś na temat zmarłego. W kancelarii nie zastałem księdza, lecz zobaczyłem specjalny komputer, w którym można było znaleźć dane mieszkańców i zajrzeć do ksiąg parafialnych. Dowiedziałem się gdzie

mieszka ten człowiek. Pospieszenie udałem się do miejsca wskazanego na mapie przez komputer. Ku mojemu zdziwieniu dom jeszcze stał. Była to dość mała chata, ale za to bardzo urokliwa. Zapukałem do drzwi i otworzyła mi starsza kobieta. Przedstawiłem się, a ona zaprosiła mnie do środka.

- A więc jesteś Dagobert Białoń? – zapytała kobieta

- Tak, to ja. Byłem na cmentarzu i na nagrobku zobaczyłem moje nazwisko, a w kancelarii parafialnej dowiedziałem się, że zmarły tu mieszkał. Czy pani wie kto to był?

- Owszem, wiem. To ojciec Jana Białonia, który wyjechał stąd na teren współczesnych Węgier. Tam się ożenił i zamieszkał na stałe. Jego ojciec pozostał tu sam i niedługo zmarł, a ród Białoniów pozostał na Węgrach. A ty jesteś pewnie jego potomkiem – powiedziała kobieta.

- Nie nie wiedziałem o moich korzeniach. Wiele razy pytałem rodziców o nasze pochodzenie, ale niczego się nie dowiedziałem. Dziadkowie zawsze byli mało rozmowni i nie chcieli mówić o przeszłości. Kiedy o nią pytałem, zawsze robili się smutni.

- Czy żyją jeszcze jacyś moi krewni?

- Z jednym właśnie rozmawiasz – weselo powiedziała kobieta – Moja najbliższa rodzina – córka, jej mąż i dzieci – mieszkają obok w tej willi. Teraz pojechali na wakacje w podróż po Azji. Wrócą za kilka dni. Myślę, że powinieneś ich poznać.

Porozmawialiśmy jeszcze chwilę, razem wypiliśmy herbatę. Moja krewna poczęstowała mnie pysznym orawskim ciastem – „zawijańcem” z serem. Pokazała mi rodzinne pamiątki i zdjęcia. Zaprosiła mnie na kolejne spotkanie. Pełen radości i z poczuciem niesamowitego szczęścia wróciłem do apartamentu w Schronisku Babiogórskim.

W końcu odnalazłem swoje korzenie!

Postanowiłem pozostać na Orawie do końca życia. Piękno tego miejsca codziennie mnie urzeka. Znalazłem pracę w laboratorium jako inżynier. Cieszę się, że mogę pracować dla dobra orawskiej ziemi, gdzie żyli moi przodkowie. Odnalazłem swoje miejsce na Ziemi!

Maciej Wziątek

Szkoła Podstawowa Nr 3

im. Św. Stanisława Kostki w Lipnicy Wielkiej

PUSTAĆ

„Pustać to jest jakby pół nicego. To się ciągnie, ciągnie i nie kóńcy. Jak te pola między Jabłonkom, a Chyżnym. Spróbuj chyć kose i kosić. Idzies krok po kroku i nic ci nie ubywo.” Ksiądz Józef Tischner. „Historia filozofii po góralsku”.

Pustać

Jednym z elementów krajobrazu Kotliny Orawskiej są rozległe puścizny, zwane również pustaciami. Puścizna Wysoka, Łysa Puścizna, Mała Puścizna, Wielka Puścizna to miejsca, gdzie czas zatrzymał się w miejscu. Mimo wielu lat pozyskiwania torfu zachowały się kopuły dawnych torfowisk, na których miąższość torfu wynosi w wielu miejscach nawet kilka metrów. Na rozległych potorfach, gdzie torf został pozyskany niemal całkowicie, powstały pola uprawne. Na styku potorf i kopuły mamy zaś bardzo podmokłe tereny nazywane okrajkami, które jak gdyby chronią tego, co pozostało nieknięte ręką człowieka. Nie do końca jednak. Kopuły i okrajki często poprzecinane są rowami odwadniającymi, które osuszają teren i zaburzają retencje wody. Dawne puścizny zarastają powoli sosną, a w niektórych miejscach również brzozą. Za niedługo być może trudno będzie wytłumaczyć komuś, co to jest pustać. Kiedy byłem małym chłopcem kosiliśmy na Górnym Końcu Chyżnego te pola, o których pisał ksiądz Józef Tischner. Długo na ponad kilometr i rzeczywiście nic nie

Torfowisko zimą

ubywało. Na końcu tych pól była młaka, a za młakom pustać. Jabłońsko Pustać (Łysa Puścizna). Jak pytałem mojego dziadka Jana Tisończyka Symalcynego o to, co to jest ta pustać, to się zamyślał i mówił: *to jes takie miejsce, ka nic nima, jacy glina*. Na pustaciach mieszkańcy Chyżnego ryli glinę, Jabłonki dornie, a sąsiedzi z podhalańskiej Koniówki kopce. Wszyscy zaś pozyskiwali to samo. Bardzo ostrymi szpadłami, nazywanymi na Orawie rylami, odcinali ze ściany kopuły torf, który formowali w prostopadłości w kształcie zbliżonym do cegły, tylko trochę większe. Torf jest skałą osadową powstałą w wyniku zachodzących w szczególnych warunkach przemian obumarłych szczątków roślinnych. Taki najmłodszy węgiel ko-

Torf ułożony za domem

palny. Węgiel służył i służy do palenia. Taki też był pierwotny zamysł pozyskiwania torfu. Przez wieki w wielu miejscach na świecie wykorzystywano go jako materiał opałowy. Nie inaczej było na Orawie i stąd rozległe obszary nazywane potorfiami świadczące o pozyskiwaniu torfu. Ludzie w miejscowościach, które mają na swoim terenie torfowiska pamiętają jeszcze poukładane za domami, lub zabudowaniami gospodarczymi równo niczym cegły, kostki wysuszonego torfu. Torf pozyskiwano w maju.

Zakończono prace wiosenne, zasiewy i sadzenie rzepey i wtedy był czas na przygotowanie czegoś do palenia na zimę. Lasy były znacznie wykarczowane, pozyskiwanie drewna na ostałych leśnych terenach podmokłych było niezwykle trudne, węgla nie było, a torf się nadawał do palenia. Dobrze, że z czasem sytuacja się zmieniła. Czarnodunajecją koleją zaczęto transportować ze Śląska węgiel, który następnie przywożono na Orawę i pozyskiwanie torfu stało się nieopłacalne. Mamy pozostałości dawnych puścizn. I dzięki temu na razie nie grozi chyżnianom, że swoim dzieciom, czy wnukom, na ich pytanie o to, co to jest pustać będą musieli odpowiedzieć: *to jest miejsce ka nic nima, a kiesik była tam glina*. Ona tam nadal jest. Dla jednych glina, dla drugich dornie, dla innych kopce. Torf ma wiele zastosowań. Dzisiaj torf kojarzy nam się najczęściej z substratem lub humusem wykorzystywanym

Torfowisko końcem lata

przy uprawie kwiatów lub warzyw. Słyszymy o okładach torfowych, czy kąpielach borowinowych wykorzystywanych w medycynie. Oprócz wymienionych torf był i jest stosowany, jako materiał izolacyjny, a nawet wykorzystuje się go przy produkcji whisky. Torfowiska mają też swoje genius locci. Czasem może warto wybrać się na nie, zatrzymać na skraju kopuły i wyobrazić sobie w pamięci dawny świat. Odgłosy dawnej pracy przy ryciu gliny czy dorni. Poczucie przemijania ludzkiego świata. Będąc tam pamiętajmy jednak o poszanowaniu tego skrawka dawnej Orawy. Z szacunku dla minionych, ale również i przyszłych pokoleń. Pustać jest miejscem specyficz-

Torfowisko Otrębrowskie Brzegi końcem jesieni

nym, niezwykłym, o każdej porze roku innym. Raz chłodnym i surowym, wręcz martwym, by za chwilę stać się pełnym ciepła, przyjaznym i żywym. W takim miejscu da się popaść w zadumę, aby w ciszy zastanowić się nad życiem, by się w nim nie „potracić” i tu wcale nie chodzi o zwykłe pobłądzenie. Hej!

Pustać wymaga innego spojrzenia. „*Tele dole, tele światy. (...) Trza ująć światła coby uwidzieć pustacie*”. Takimi słowami

Robert Kowalczyk kończy jeden ze swoich wierszy w tomiku *Lustro-Żradło*.

Chyźnianie podobnie, jak jabłonzanie i piekielniczanie mają swoją pustać. Chyźniańsko Pustać (Pustać Chyżne, Pustać Wysoka) znajduje się daleko za wsią, na Górnym Końcu Chyżnego. Otoczona bardzo podmokłymi terenami, porośnięta kosodrzewiną strzeże tajemnic dawnych czasów. Za nią zaczynają się rozległe lasy bagienne zwane Borami. A lipniczanie pustać? Torfowisko Otrębrowskie Brzegi nazywane Borami oraz Torfowisko Janowiackie znajdują się na styku gmin Jabłonka i Lipnica Wielka. Na pierwszym można znaleźć tak charakterystyczne dla torfowisk rośliny, jak mchy torfowce, żurawinę błotną i bagno zwyczajne. Opasane rowami odwadniającymi, zasadzone sosną, czarną olchą, a na okraj-

Torf na skraju kopuły

ku gęsto porośnięte wierzbą, kruszyną i brzozą zdecydowanie zatraciło swój pierwotny charakter. Na jego części uprawiana jest borówka amerykańska. Torfowisko Janowiackie bardziej przypomina rozległe bagno. Znajduje się tuż nad brzegiem Jeziora Orawskiego. Bardziej na południe, po stronie słowackiej kilka torfowisk bezpowrotnie zakryły wody Jeziora Orawskiego. W miejscowości Klin na Słowacji znajduje się obszar chroniony Klinske Rašelinisko, na terenie którego utworzono podobnie, jak na czarnodunajskim Torfowisku Baligówka, ścieżkę edukacyjną. Czy lipniczanie pamiętają jeszcze czasy, kiedy jeździli na pustać? Jak ją nazywali i co na niej pozyskiwali? A może w domach ostały się jeszcze pamiętające tamtych czasów szpadle zwane w Chyżnem rylami?

Jan Świdroń

Rów odwadniający kopułę

G M I N N E N O W I N Y

WYDAWCA: Gmina Lipnica Wielka,

ADRES I SIEDZIBA WYDAWCY: 34-483 Lipnica Wielka 518, tel. 18 26345-95, e-mail: gmina@lipnicawielka.pl

ADRES I SIEDZIBA REDAKCJI: 34-483 Lipnica Wielka 520, tel. 18 26345-57; 18 26346-38, e-mail: biblioteka@lipnicawielka.pl; kultura@lipnicawielka.pl

REDAKCJA: Stanisława Kucek, Karolina Kowalczyk,

SKŁAD I DRUK: Drukarnia MK s.c. 34-400 Nowy Targ, ul. Waksmundzka 63, tel./fax 18 266 48 52, e-mail: mksc@o2.pl, www.drukarniaMK.pl

NAKLAD: 550 egz.